

RP 141/2001 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster samt till lag om ändring av fastighetsregisterlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en lag stiftas om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster. Lagen skall tillämpas på inrättandet av fastighetsdatasystemet, på upprätthållandet av systemet samt på utlämnandet och användningen av uppgifter i systemet. Fastighetsdatasystemet föreslås vara ett riksomfattande officiellt register- och informationstjänstsystem, som staten skall ha ansvar för att förverkliga.

Syftet med den föreslagna lagen är att ordna riksomfattande informationstjänster gällande fastigheter och andra enheter för jord- och vattenområden. Med stöd av lagen skall tillgången till information om fastigheter ordnas så att man från ett enda enhetligt riksomfattande informationstjänstsystem, fastighetsdatasystemet, kan ge information om fastigheter och andra enheter för jord- och vattenområden, om de rättigheter och begränsningar som hänför sig till dem samt om deras ägare och innehavare.

De föreslagna informationstjänsterna skall

genomföras med hjälp av ett enhetligt fastighetsdatasystem, ur vilket var och en skall ha rätt att få uppgifter.

Genom den föreslagna lagen strävar man efter att säkerställa att uppgifterna i fastighetsdatasystemet hålls ajour. Därför föreslås i propositionen att en myndighet som har ansvar för produktionen av en uppgift som hör till datainnehållet i fastighetsdatasystemet skall vara skyldig att se till att uppgiften registreras i fastighetsdatasystemet och hålls ajour.

Samtidigt föreslås att fastighetsregisterlagen kompletteras så att en uppgift som avses i fastighetsregisterlagen eller en sådan förrättning eller någon annan uppgift som enligt någon annan lagstiftning skall antecknas i fastighetsregistret anses ha antecknats i fastighetsregistret när uppgiften har registrerats i fastighetsdatasystemet.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 juni 2003.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Inledning	4
2. Nuläge	5
2.1. Lagstiftning och praxis.....	5
Bestämmelser om informationstjänster.....	5
Uppgifterna i fastighetsdatasystemet och upprätthållandet av dem	5
Uppgifternas offentlighet och utlämnandet av uppgifter.....	6
Praxis vid informationstjänster.....	7
Informationstjänster mellan myndigheterna och uppdatering av registren.....	7
Befolkningsdatasystemet.....	8
Skatteförvaltningen	9
Miljöförvaltningen.....	9
Parterna i fastighetsdatasystemet	9
Finansieringen av fastighetsdatasystemet	9
2.2. Den internationella utvecklingen.....	10
Allmänt	10
Lösningar i de länder som har ett system med Grundbuch	10
Nederländerna	11
Sverige	11
2.3. Bedömning av nuläget	12
Allmänt	12
Datainnehåll	13
Aktualitet.....	13
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	14
4. Propositionens verkningar	14
4.1. Verkningar i fråga om organisation och personal	14
4.2. Ekonomiska verkningar	15
4.3. Verkningar i fråga om miljön, företag och annat.....	16
5. Beredningen av propositionen	16
DETALJMOTIVERING.....	17
1. Lagförslagen.....	17
1.1. Lag om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster ...	17
1.2. Fastighetsregisterlagen.....	26
2. Närmare bestämmelser	29
3. Ikraftträdande.....	29
LAGFÖRSLAGEN.....	30

om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster	30
om ändring av fastighetsregisterlagen.....	33
BILAGA.....	35
PARALLELLTEXT	35
om ändring av fastighetsregisterlagen.....	35

ALLMÅN MOTIVERING

1. Inledning

Uppgifter om fastigheter samt om de rättigheter och begränsningar som hänför sig till fastigheter ingår i fastighetsregistret och i lagfarts- och inteckningsregistret. Dessa uppgifter förmedlas till kunder med hjälp av ett avtalsbaserat fastighetsdatasystem, vars fastighetsdel består av det fastighetsregister som avses i fastighetsregisterlagen (392/1985) och vars inskrivningsdel består av det lagfarts- och inteckningsregister som avses i lagen om lagfarts- och inteckningsregister (353/1987). Utöver dessa uppgifter finns det även sådana andra uppgifter om fastigheter som inte ingår i någotdera av de register som nämns ovan och för vilkas del informationstjänster för närvarande inte har ordnats.

Utvecklandet av informationstjänsterna inom det nuvarande fastighetsdatasystemet kan anses ha inletts genom ett principbeslut som statsrådet fattade år 1979. Enligt principbeslutet skulle man åstadkomma ett så enhetligt ADB-system som möjligt, och som skulle anslutas på ett smidigt sätt till andra register inom förvaltningen. Det var fråga om att på lång sikt genomföra ett system som gällde flera myndigheter. För detta behövdes planerade och samordnade åtgärder, en ändamålsenlig organisation för ledningen och genomförandet samt försök med nya tekniska lösningar och utvecklande av tidigare lösningar i takt med att ADB-tekniken utvecklades.

Upprätthållandet av samma uppgifter om en fastighet i olika register var ägnat att föranleda motstridigheter i uppgifterna och rättssäkerhetsproblem. Därför ville man utveckla ett officiellt riksomfattande register över uppgifter om fastigheter.

Bakgrunden till utvecklandet av fastighetsdatasystemet har varit ökningen av uppgifterna om fastigheter och av behovet av information samt behovet av att effektivisera utnyttjandet av den befintliga informationen. Samordningen av informationen och behovet

av enhetliga informationstjänster ökade när flera separata register uppkom med samma uppgifter om fastigheterna. Registren fanns på olika ställen och sköttes av olika myndigheter. Även förfarandena när uppgifterna registrerades varierade på olika ställen. Behoven av information om fastigheter och om de rättigheter och begränsningar som hänförde sig till fastigheterna hade dock med tiden blivit riksomfattande i stället för lokala, och därför var det nödvändigt att i hela landet förenhetliga administreringen av informationen. Förenhetligandet av förfarandena var en utgångspunkt för utvecklande av ett enhetligt system.

För att upprätthållandet av överlappande information skulle kunna slopas och riksomfattande informationstjänster gällande fastigheter skulle kunna införas var en förutsättning att ett enhetligt, ADB-baserat system utvecklades.

Uppgifter om fastigheter och andra enheter för jord- och vattenområden registrerades tidigare i jordregistret och i tomtboken. Det fanns uppgifter om fastigheter också i lagfarts- och inteckningsregistret, i de register och förteckningar som betjänade beskattningen samt i befolkningsböckerna och i kommunernas register. Registren var manuella, och informationsutbytet mellan dem sköttes per post genom anmälningsförfarande. Förnyandet av dessa register och utvecklandet av ett enhetligt registersystem för fastighetsdata förutsatte att det fanns ett enhetligt datasystem för fastigheter. Övergången till ett enhetligt datasystem skedde gradvis i takt med att den automatiska databehandlingen utvecklades.

Tidigare baserade sig förändret av lagfarts- och inteckningsregister på separata kortregister som bestämdes enligt rättighetens art, nämligen lagfarts-, intecknings- och tomtlegoregistret. Rättsväsendet fick för inskrivning de behövliga identifieringsuppgifterna för fastigheter och de uppgifter om bildandet av en fastighet som behövdes för uppgörande av gravationsbevis, per brev av de myndighe-

ter som förde jordregister och tomtbok. Utvecklandet av detta manuella inskrivningssystem till ett ADB-baserat system förutsatte för sin del att ett fastighetsdatasystem utvecklades.

Statsrådet preciserade genom principbeslut åren 1984, 1987 och 1990 bildandet av ett fastighetsdatasystem och uppställde samtidigt som mål att systemet skulle införas i hela landet senast år 1995. Enligt principbeslutet skulle systemet bestå av följande delsystem: en fastighetsdel (uppgifter ur jordregistret och tomtboken), en inskrivningsdel (uppgifter ur lagfarts- och inteckningsregistret) och en planeringsdel (uppgifter om stadsplaner och byggnadsplaner, uppgifter om byggnadsförbud samt vissa andra uppgifter om markanvändningen). Dessutom var avsikten att systemet skulle inbegripa vissa kommunvisa fastighetsdatasystem.

Genom en ändring år 1991 av den då gällande fastighetsregisterförordningen (481/1985) införlivades vissa uppgifter som hörde till fastighetsdatasystemets planeringsdel med fastighetsregistret, eftersom planeringsdelen inte hade genomförts. Dessa uppgifter kan till sin natur anses utgöra varningar. De berättar att en registerenhet är föremål för rättigheter och begränsningar som gäller markanvändning. Närmare uppgifter om rättigheterna och begränsningarna samt om deras utsträckning kan hittas i de egentliga beslutshandlingarna. Dyliga uppgifter som har antecknats i fastighetsregistret är fastställda generalplaner, detaljplaner, gällande byggförbud och beslut om nödvändigheten av en strandplan. Dessa uppgifter angavs sålunda som en del av fastighetsregistrets datainnehåll, och strävan var då att i detta avseende förverkliga fastighetsdatasystemets planeringsdel inom ramen för systemets fastighetsdel. Efter dessa lösningar ansågs det år 1996 att fastighetsdatasystemet i fråga om sina viktigaste delar täckte hela landet.

Statsrådet fattade år 1996 det gällande principbeslutet, i vilket huvudvikten var lagd på att ajourföra och utveckla fastighetsdatasystemet. Avsikten var att med hjälp av principbeslutet avgöra hur man vid upprätthållandet och utvecklandet av fastighetsdatasystemet kunde uppfylla de systemkrav som uppställdes av den nya jordabalken

(540/1995) och den nya fastighetsbildningslagen (554/1995). Dessutom strävade man efter att skapa förutsättningar för att utveckla fastighetsdatasystemet och dess delsystem som basregister i samhället, så att man samtidigt på ett effektivt sätt skulle kunna avveckla sådan överlappande registerföring som fanns hos olika myndigheter.

Fungerande delsystem i det nuvarande fastighetsdatasystemet är det fastighetsregister som upprätthålls av lantmäteriförvaltningen och kommunerna, dvs. fastighetsdelen och justitieförvaltningens inskrivningsdel.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Bestämmelser om informationstjänster

Datainnehållet i det nuvarande fastighetsdatasystemet baserar sig på fastighetsregisterlagen samt lagen om lagfarts- och inteckningsregister. De grundläggande bestämmelserna om de uppgifter som skall införas i lagfarts- och inteckningsregistret finns i 7 kap. jordabalken. Fastighetsdatasystemet har stegvis utvecklats till ett riksomfattande informationstjänstsystem, men det finns inte ännu någon lag som skulle styra informationstjänsterna inom fastighetsdatasystemet. Bildandet av fastighetsdatasystemet samt dess förvaltning och finansiering styrs numera genom anvisningar vars nivå är statsrådets principbeslut. Befogenheten för fastighetsdatasystemet att sköta informationstjänsterna baserar sig på de ovan nämnda lagarna och på det principbeslut som statsrådet fattade år 1996. Ett principbeslut är dock ingen rättsligt bindande föreskrift för förvaltningen och har inte heller några direkta rättsverkningar för individen.

Uppgifterna i fastighetsdatasystemet och upprätthållandet av dem

I fastighetsregisterlagen bestäms att över fastigheter samt andra enheter för jord- och vattenområden förs fastighetsregister, som är en del av fastighetsdatasystemet. Fastighetsregistret förs av lantmäteriverkets lantmäterier

byråer. Fastighetsregister över tomter och allmänna områden inom detaljplaneområden fördes likväl till utgången av 1999 av kommunens fastighetsingenjör under byggnadsnämndens tillsyn.

Genom markanvändnings- och bygglagen (132/1999), som trädde i kraft vid ingången av 2000, övergick man till ett enda slag av detaljplan. I ett nytt detaljplaneområde ingick även tidigare byggnads- och strandplaneområden. Inom ett nuvarande detaljplaneområde, med undantag av sådana stranddetaljplaneområden som avses i 10 kap. markanvändnings- och bygglagen, förs fastighetsregister av kommunens fastighetsingenjör, om kommunen har beslutat åta sig att föra fastighetsregister.

I det fastighetsregister som ingår i fastighetsdatasystemets fastighetsdel antecknas om registerenheter fastighetsbeteckning och registerenhets namn, kommun, by eller stadsdel, arealuppgifter, servitut samt sådana uppgifter av varnande natur som gäller planer och byggförbud samt andelar i samfällda områden och outbrutna områden. I fastighetsregistret registreras också fastighetsförrättningar och sådana beslut av myndigheter som gäller fastigheter. Även sådana outbrutna områden vilkas beteckningar är härledda från ifrågavarande fastighet är registerenheter.

Enligt 18 § lagen om lagfarts- och inteckningsregister är detta register också en del av fastighetsdatasystemet. Tingsrätterna upprätthåller lagfarts- och inteckningsregistret med hjälp av direkta terminalanslutningar. Lagfarts- och inteckningsregister förs över inskrivningsärenden. I 5 kap. 1 § jordabalken bestäms att med inskrivningsärenden avses lagfart, inskrivning av särskilda rättigheter samt inteckning. Uppgifterna om fastighetsindelningen är grunden för registrets inskrivningsdel. Alla inskrivningsanteckningar gäller fastighetsdelens registerenheter eller delar av dem (outbrutet område, arrendeområde).

Inskrivningarna antecknas vid fastighetsbeteckningen enligt fastighetsregistret eller vid beteckningen för det outbrutna området eller vid den anläggningsbeteckning som har tilldelats av inskrivningsmyndigheten. Till lagfarts- och inteckningsregistret kan genom beslut av justitieministeriet för upprätthållande av registret från befolkningsdatasystemet

överföras identifikationsuppgifter för någon person samt uppgifter som gäller rätten för fastighetsägaren eller för innehavaren av en särskild rättighet att bestämma om fastigheten eller om en särskild rättighet. Motsvarande uppgifter kan också överföras bl.a. från handelsregistret.

För införande i lagfarts- och inteckningsregistret skall lantmäteribyran tillställa registret uppgifter om överlåtelser av fastigheter på basis av anmälningar från köpvittnen.

I lagfarts- och inteckningsregistret antecknas enligt 7 kap. 1 § jordabalken inskrivningsansökningar, uppgifter om behandlingen av ansökningar samt avgöranden som gäller inskrivning. Dessutom antecknas i registret efter anmälan uppgifter om utmätning och säkringsåtgärder som hänför sig till en fastighet samt om fastighetsägarens konkurs och likaså övriga uppgifter om sådana till en fastighet hänförliga rättigheter och gravationer som enligt lag skall uppges för inskrivningsmyndigheten. Lagfartsuppgifterna och inteckningsuppgifterna registreras som en del av fastighetsdatasystemets inskrivningsdel, med undantag av fastighetsuppgifterna i gamla kartotek som har förts för hand. I fråga om de sistnämnda uppgifterna registreras bara beteckningarna och ändringar i mantalet.

Uppgifternas offentlighet och utlämnandet av uppgifter

Enligt 9 § fastighetsregisterlagen är fastighetsregistret offentligt. Var och en får läsa uppgifterna i registret och kopiera dem hos den som för registret. Dessutom ges utdrag ur registret till var och en. För utdrag och för andra prestationer till myndigheter upp bärs till staten och kommunen avgifter, på vilka lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) tillämpas.

Enligt 7 kap. 2 § jordabalken är lagfarts- och inteckningsregistret offentligt. Inskrivningsmyndigheten skall på begäran ge intyg ur registret. Enligt samma lagrum kan justitieministeriet lämna ut uppgifter från registret i form av sådan massutlämning som avses i personregisterlagen, om förvärvaren har rätt att registrera de utlämnade uppgifterna i ett personregister. Enligt 36 § förordningen om

lagfarts- och inteckningsregister (960/1996) får ur registret genom teknisk anslutning utlämnas uppgifter till domstolar, kommuner, myndigheter som sköter fastighetsbildningsuppgifter samt till utsöknings- och skattemyndigheter. Med tillstånd av justitieministeriet kan uppgifter utlämnas genom teknisk anslutning även till den som behöver uppgifter för samhällsplanering, fastighetsförmedling, beviljande av och tillsyn över kredit eller för något annat jämförbart syfte som har samband med fastigheter. Enligt förordningen kan i användningstillståndet utfärdas bestämmelser om grunden för sökning av uppgifter och övriga villkor för användningen av registret samt om övervakningen.

De intyg som enligt förordningen kan ges som registerutskrifter är lagfartsbevis, bevis över en inteckningsbar legorätt eller nyttjanderätt samt gravationsbevis. Alla inskrivningsmyndigheter samt magistrater, lantmäteri-byråer och kommuner som har teknisk anslutning till registret har rätt att ge dessa intyg oberoende av var fastigheten är belägen. Enligt 33 § i förordningen kan inskrivningsmyndigheten ge också andra än ovan nämnda intyg och bevis med stöd av registret.

Den som för lagfarts- och inteckningsregistret har rätt att avgiftsfritt ur fastighetsregistret få de uppgifter som behövs för inrättande och upprätthållande av registret.

Praxis vid informationstjänster

Fastighetsdatasystemet är ett enhetligt system som bygger på utnyttjande av datateknik och med hjälp av vilket informationstjänsterna sköts centraliserat. Varje registermyndighet upprätthåller sin egen andel av fastighetsdatasystemets databas, men kan använda alla uppgifter i den. Viktiga användare av fastighetsdata har i allmänhet rätt till direktanvändning antingen av fastighetsdatasystemet eller av lantmäteriverkets eller någon viss kommuns fastighetsregister. Det är även möjligt att ur fastighetsdatasystemet skriva ut utdrag, intyg, bevis och andra utskrifter.

Registerenheternas läge anges på en separat fastighetsregisterkarta. För upprätthållandet av fastighetsregisterkartorna har den som för registret olika tekniska lösningar. Tillsvidare

innehåller fastighetsdatasystemet inte kartuppgifter om fastigheternas läge.

Som betydande informationstjänster betraktas de officiella utdrag, intyg och bevis som den som för registret använder i sin tjänsteutövning och ger kunderna med avseende på olika enheter. För utdragen, intygen och bevisen är grunden för sökning de enhetsvisa beteckningarna, dvs. fastighetsbeteckningarna, beteckningarna för utbrutna områden och anläggningsbeteckningarna. År 1999 hade fastighetsdatasystemet mer än 10 000 användare. Ur fastighetsdatasystemet tas ca 4,5 milj. utskrifter per år, och av dem utnyttjas ca 70 % i inskrivningsverksamheten när förutsättningarna för mottagande av lagfarts- och inteckningsansökningar prövas. Inom informationstjänsterna tas med hjälp av direktanvändning varje år litet mer än en miljon utdrag. De företagsekonomiska intäkterna år 1999 var 31,3 milj. mk för informationstjänsterna inom fastighetsdatasystemet. Systemet innehåller uppgifter om 4,6 miljoner fastigheter, varav 4 miljoner finns i lantmäteriverkets register och 0,6 miljoner i kommunernas register.

Informationstjänster mellan myndigheterna och uppdatering av registren

I det nuvarande systemet finns det få sådana på direktanvändning baserade tillämpningar med hjälp av vilka myndigheterna skulle kunna uppdatera sådana uppgifter för vilka någon annan myndighet ansvarar. Likaså är anslutningar mellan tillämpningarna sällsynta. När lantmäteriverket meddelar byggnadsbeteckningar till befolkningsdatasystemet sker detta genom direktanvändning. De kommuner som har åtagit sig att sköta upprätthållandet av byggnadsbeteckningarna levererar däremot uppgifterna som satsvisa överföringar till befolkningsdatasystemet.

Den enda tillämpningsanslutning som fungerar i informationstjänsterna mellan myndigheterna är den direktanvändningssökning som finns mellan fastighetsdatasystemet och befolkningsdatasystemet och som hör till basuppgifts- och datamarknadstjänsten. Vid denna sökning utreds fastighetsbeteckningen med hjälp av adressen till en byggnad på fastigheten.

Lantmäteriverket och kommunerna har sina egna regionala register som upprätthålls organisationsvis. Från lantmäteriverkets datasystem förmedlas varje natt till fastighetsdatasystemets fastighetsdel uppgifter om ändringar i registeruppgifterna för fastigheter som hör till lantmäteriverkets registreringsansvar. Uppdateringen från kommunernas fastighetsregister tar i allmänhet från ett till fem dygn. En del kommuner upprätthåller i sina egna datasystem uppgifter även om de fastigheter som hör till lantmäteriverkets registreringsansvar inom kommunens område genom satsvisa överföringar från lantmäteriverkets datasystem eller från fastighetsdatasystemets fastighetsdel. Ändringsuppgifterna i fastighetsregistret i fastighetsdatasystemet förmedlas vidare till befolkningsdatasystemet och skatteförvaltningens register.

Med åtkomstuppgifter avses uppgifter om rättsligt bindande åtgärder, genom vilka äganderätt till en fastighet eller till ett outbrutet område uppstår, t.ex. uppgifter om köp, erhållna donationer och arvskiften. Åtkomstuppgifter som gäller köp eller donationer av fastigheter och outbrutna områden förmedlas genom filöverföringar från det köpeskillingsregister som lantmäteribråerna upprätthåller till fastighetsdatasystemets åtkomstuppgiftsdel. Förmedlingen gäller bara sådana förvärv i fråga om vilka lagfart inte ännu anhängiggjorts. Enligt jordabalken skall lagfart sökas även på förvärv av outbrutna områden. I jordabalken framhävs även annars betydelsen av lagfart. Lagfart söks de facto ofta omedelbart efter ett köp av en fastighet eller ett outbrutet område. Begäran om beteckning för det outbrutna området förmedlas då till lantmäteriverket, som överför de behövliga uppgifterna till datasystemet och ger en ny beteckning för det outbrutna området. Följande natt överförs uppgifterna till fastighetsdatasystemet. Kommunen ger en beteckning för det outbrutna området i de fall då köpet av området gäller en tomt eller ett allmänt område i det fastighetsregister som förs av kommunen. Kommunerna förmedlar beteckningar för outbrutna områden till fastighetsdatasystemet separat eller i samband med annan information som skall uppdateras.

Äganderätten till en fastighet registreras i lagfarts- och inteckningsregistret samtidigt

som förvärvet beviljas lagfart. En avtalsbaserad rätt att använda en fastighet som ägs av någon annan registreras som en särskild rättighet. En fastighetspanträtt stiftas genom fastställande av inteckning i fastigheten eller i något annat objekt och genom att till borgenären som säkerhet för fordringen överlåta det pantbrev som erhållits som bevis.

Till fastighetsdatasystemets inskrivningsdel hör en personuppgiftsdel. I denna del registreras namn- och adressuppgifter för ägarna av fastigheterna och innehavarna av särskilda rättigheter. Uppgifterna upprätthålls genom dataöverföringar som sker varje vecka från befolkningsdatasystemet. I fråga om inskrivningarna finns det inte något motsvarande system med överlappande och parallella register som i fråga om fastighetsdelens uppgifter.

Befolkningsdatasystemet

Befolkningsdatasystemet är ett riksomfattande ADB-register, som innehåller basuppgifter om finska medborgare och i Finland fast bosatta utlänningar samt om byggnader, byggprojekt och lägenheter. Dessutom finns där uppgifter om fastigheter och lokaler. De fastighetsuppgifter som behövs vid upprätthållandet av fastighetsdatasystemet fås i huvudsak från fastighetsdatasystemets fastighetsregister och från lagfarts- och inteckningsregistret samt från köpeskillingsregistret i fråga om förvärv. Från fastighetsdatasystemets fastighetsregister plockas till befolkningsdatasystemet varje vecka ut uppgifter om bildande, upphörande och slopande av fastigheter. Uppgifterna förmedlas numera till befolkningsdatasystemet för de flesta kommuners del i maskinläsbar form och resten via magistraterna på blanketter. Det viktigaste ändamål för vilket uppgifterna används är upprätthållandet av personernas hemortsbeteckning.

Från fastighetsdatasystemets lagfarts- och inteckningsregister utplockas och utmatas för magistraten varje vecka uppgifter om beviljad lagfart och om överföringar av hyresrätter. Magistraterna anmäler uppgifterna till befolkningsdatasystemet. Uppgifterna används närmast för att upprätthålla informa-

tionen om innehavare av fastigheter och outbrutna områden samt indirekt även för att upprätthålla ägaruppgifterna som s.k. bakgrundsinformation.

Skatteförvaltningen

Skatteförvaltningen använder uppgifter ur fastighetsdatasystemet som grund för sina egna fastighetsuppgifter när inkomst- och förmögenhetsbeskattningen, fastighetsbeskattningen och arvs- och gåvobeskattningen verkställs samt när skogsvårdsavgiften bestäms. Uppgifter ur fastighetsdatasystemet används också som stöduppgifter vid tillsynen över överlåtelsebeskattningen och vid uppbörden av skatt. Utöver från fastighetsdatasystemet får skatteförvaltningen uppgifter om fastigheter direkt från de myndigheter som producerar uppgifterna och ur fastighetsägarnas skattedeclarationer. Uppgifter om gårdsbruksenheter finns i skatteförvaltningens gårdsbruksregister och om andra fastigheter i skatteförvaltningens fastighetsdatabas.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningen använder det nuvarande fastighetsdatasystemet huvudsakligen för uppgifter i samband med planläggning och byggande samt för uppgifter som gäller genomförande av naturskyddsprogram.

Fastighetsdatasystemet används för utredning av de gällande fastighetsbeteckningarna samt utförande av stomlägenhetsgranskningar. Med hjälp av systemet klarläggs också lagfarts- och inteckningsuppgifter. Miljöförvaltningen har dessutom datasystem som utöver andra uppgifter innehåller fastighetsuppgifter, t.ex. datasystemet för genomförande av naturvård, datasystemet med övervaknings- och belastningsuppgifter samt datasystemet över nedsmutsade jordområden. Till datasystemet för genomförande av naturvård överförs vid bestämda tidpunkter det riksomfattande numeriska materialet över fastighetsgränser, utifrån vilket fastighetsbeteckningarna söks numeriskt för de områden som reserverats för skydd.

Parterna i fastighetsdatasystemet

Enligt ett principbeslut som statsrådet fattade år 1996 sörjer lantmäteriverket för förvaltningen av systemet och för samordningen av dess upprätthållande, informationshantering och utvecklande. Lantmäteriverket skall enligt beslutet dessutom främja utnyttjandet av fastighetsdatasystemet och informations-tjänsterna gällande fastigheter. Vidare skall lantmäteriverket enligt beslutet genomföra fastighetsdatasystemet på ett enhetligt sätt och koordinera ibruktagandet. Lantmäteriverket skall bl.a. sträva efter att förenhetliga de begrepp, enheter och beteckningar som är en förutsättning för gemensam användning. Dessutom ansvarar lantmäteriverket för styrandet av det gemensamma berednings- och försöksarbetet. Lantmäteriverket och kommunerna ansvarar för upprätthållandet av fastighetsdatasystemets fastighetsdel med stöd av 5 § fastighetsregisterlagen. Justitieministeriet ansvarar för upprätthållandet av inskrivningsdelen.

Som samarbets- och förhandlingsorgan för de statliga myndigheterna och kommunernas centralorganisation i frågor gällande fastighetsdatasystemet fungerar den samarbetsgrupp för fastighetsdatasystemet vilken jord- och skogsbruksministeriet tillsatt med stöd av det principbeslut som statsrådet gav år 1996. Samarbetsgruppen har åtta medlemmar och var och en av dem en personlig suppleant. Av medlemmarna i samarbetsgruppen och på motsvarande sätt av suppleanterna skall en representera jord- och skogsbruksministeriet, en justitieministeriets förvaltningsområde, en miljöministeriets förvaltningsområde, en lantmäteriverket, en skattestyrelsen, en befolkningsregistercentralen och två kommunernas centralorganisation.

Finansieringen av fastighetsdatasystemet

Enligt statsrådets principbeslut ansvarar lantmäteriverket och justitieministeriet samt de kommuner och andra informationsproducenter som anslutit sig till systemet, var och en i fråga om de uppgifter som hör till dess ansvar, för de resurser och den finansiering som förutsätts för planering, genomförande,

ibruktagande, användning och utvecklande av fastighetsdatasystemet. Gemensamma utrednings-, utvecklings- och försöksprojekt samt främjandet av gemensam användning kan finansieras även med gemensam finansiering, beträffande vilken ingås ett särskilt avtal mellan parterna.

När uppgifter överförs till centraldatabanken betalar varje informationsproducent, statliga verksamhetsområde och kommun som anslutit sig till systemet de överförings- och behandlingskostnader som orsakas av upprätthållandet av de uppgifter som de ansvarar för. Staten ansvarar för ADB-kostnaderna för det övriga upprätthållandet av centraldatabasen.

Lantmäteriverkets kostnader för upprätthållande av det nuvarande fastighetsdatasystemet var år 1999 ca 2,5 milj. mk. Justitieministeriets kostnader för upprätthållande och användning av lagfarts- och inteckningsregistret, den till registret hörande fastighetsdelen samt det till dessa hörande informations-tjänstsystemet uppgick år 1999 till 4,7 milj. mk. Kostnaderna för skötsel av informations-tjänsterna, vilka består huvudsakligen av arvoden till utomstående leverantörer för marknadsföring, kundförvaltning, fakturering och motsvarande tjänster, var 4,5 milj. mk.

2.2. Den internationella utvecklingen

Allmänt

I hela världen finns det inte särskilt många fastighetssystem som omfattar hela landet och är tillförlitliga. I flera sammanhang har man kommit att inse betydelsen av ett fastighetssystem som en grundval för den ekonomiska verksamheten i samhället. Ett fungerande fastighetssystem är en förutsättning för ett fungerande system med säkerheter. Detta möjliggör för sin del en fungerande finansmarknad. Ett bristfälligt fastighetssystem har varit en av de faktorer som bromsat upp utvecklingen i utvecklingsländerna. T.ex. den bristande investeringsbenägenheten hos nationella och internationella finansörer beror åtminstone delvis på osäkerhetsfaktorerna i anslutning till äganderätten till fast egendom i sådana länder där ett fastighetssystem som

tryggar äganderätten saknas.

Finlands fastighetsdatasystem är ett av de längst utvecklade systemen, och därför bör jämförelser mellan lösningar och utvecklingsplaner göras med länder på samma eller ett högre utvecklingsstadium än Finland. Dyliga länder är i Mellaneuropa de länder vilkas system baserar sig på kataster och Grundbuch, dvs. Tyskland, Österrike och Schweiz. I fråga om de lösningar som inte baserar sig på en fastighetsbok erbjuder Nederländerna ett långt utvecklat jämförelseobjekt. Bland de nordiska länderna är Sverige det land vars system mest påminner om Finlands fastighetsdatasystem.

Lösningar i de länder som har ett system med Grundbuch

Av de länder som har ett system med Grundbuch baserar sig t.ex. Österrikes fastighetssystem på en kataster och en fastighetsbok, varvid fastighetsboken förs av de judiciella myndigheterna och katastern av lantmäterimyndigheterna. Österrikes fastighetsbok innehåller största delen också av de uppgifter som hos oss hör till fastighetsregistret. Sålunda hör också fastighetsbildning och servitut till uppgifterna i fastighetsboken.

Kataster är i princip detsamma som fastighetsregisterkartan hos oss. En skillnad är att kartan är synnerligen högklassig. Efterhand som fastigheterna mäts enligt den nya mätninglagen garanteras också gränserna en ofentlig tillförlitlighet. Det väsentliga är att koordinaterna för gränspunkterna i en kataster då har beviskraft. Till innehållet i en kataster hör också uppgifter om byggnader, markanvändning och jordmån.

I Österrikes fastighetsdatasystem används som datasystemlösning en sådan modell att fastighetsboken och katastern bildar en centraliserad databas (Grundstücksdatenbank, GB). Katasterkartan (koordinatkataster) är splittrad så att den förs av lantmäterimyndigheternas lokala verksamhetsställen. I detta avseende är den centraliserade databasen en lösning som liknar Finlands nuvarande fastighetsdatasystem.

I lagen anges att systemet baserar sig på en databas, som fogas till fastighetsregisterkar-

tan och beskattningskatastern med hjälp av beteckningar.

Uppgifterna i fastighetsboken är offentliga med vissa begränsningar. Uppgifter kan i huvudsak fås genom utdrag. Riktigheten av utdragen styrks bara om så särskilt önskas. Dessutom kan uppgifter lämnas muntligen om någon så önskar. Det är också möjligt att studera uppgifterna med tekniska hjälpmedel. Bara den som har rättsliga intressen gällande uppgifterna kan läsa en personbeteckning och få den på ett utdrag. Dessutom lämnas uppgifter bara om sådana registerenheter som hör till sökandens rättsliga intressen.

Alla har möjlighet att med en teknisk anslutning läsa alla uppgifter utom personbeteckningar. Tillgång till personbeteckningar har offentliga notaries, myndigheter hos förbundsstaten, delstater och kommuner samt förmedlare av socialförsäkringar i sina tjänsteåligganden.

Av notaries förutsätts att de tekniska anordningar som behövs för förbindelse med databasen finns att tillgå. Offentliga notaries har skyldighet att låta vem som helst läsa uppgifter i databasen på tjänstgöringsstället. Det är inte avgiftsfritt att läsa uppgifter eller få utdrag.

Nederländerna

Nederländerna har en lösning som inte baserar sig på en fastighetsbok och som i många avseenden skiljer sig från systemet i de flesta andra europeiska länder. Inskrivningen och katastern hör i administrativt hänseende till samma myndighet (Dienst van het Kadaster en de Openbare Registers). Likaså är lagstiftningen koncentrerad till en enda lag (Kadasterwet), som gäller beskrivningen av fastigheter samt kartan, inskrivning av åtkomsthandlingar och inskrivning av gravationer samt även innehållet i fartygs- och flygplansregistren samt upprätthållandet av dem och uppgifternas rättsverkningar.

I jämförelse med de länder där tyska talas och de nordiska länderna är praxis i Nederländerna även avvikande genom att lagfart inte beviljas utan åtkomsthandlingarna inskrivs. I praktiken är skillnaden dock inte stor, eftersom i alla förvärv skall hänvisas till

de beteckningar för skiften som anges på registerkartan. Genom inskrivning av åtkomsthandlingarna är det inte möjligt att för alla rättigheter som nämns i överlåtelsehandlingen erbjuda ett likadant skydd som i de system som baserar sig på lagfart. I den anglosaxiska världen är ett inskrivningssystem för förvärv (deed) vanligt, men där finns ingen kataster. Därför är dessa system betydligt ofullständigare än lösningen i Nederländerna.

Sverige

I Sveriges fastighetsdatasystem är ansvaret för produktionen av uppgifter ordnat på samma sätt som i Finland. För upprätthållandet av fastighetsregistret och fastighetskartan ansvarar lantmäterimyndigheterna, dvs. Lantmäteriverket och kommunerna, samt för inskrivningsuppgifterna underrätterna.

Sveriges riksomfattande fastighetsregister är centraliserat. I Sverige fanns det tidigare ett separat ämbetsverk, Centralnämnden för Fastighetsdata, som hade till uppgift att upprätthålla registret. Vid ingången av 1996 införlivades ämbetsverket med Lantmäteriverket. En ny såväl lag som förordning om fastighetsregister trädde i kraft i början av juni 2000. Datainnehållet i Sveriges fastighetsdatasystem är mer omfattande än i Finlands system. Det svenska systemet har en allmän del, en inskrivningsdel, en adressdel, en byggnadsdel och en taxeringsuppgiftsdel. Den allmänna delen innehåller uppgifter också om koordinaterna för enheternas centralpunkter. En karta i numerisk form ingår i datainnehållet i systemet. På den numeriska kartan anges gränser för fastigheter, enheter för nyttjanderätt, detaljplaneområden samt sådana andra områden som omfattas av beslut av betydelse för markanvändningen.

Bestämmelser om ansvaret för uppgifterna i fastighets- och inskrivningsdelen ingår i fastighetsbildningslagen och jordabalken. Regeringen utfärdar anvisningar och bestämmelser om ansvaret för övriga uppgifter. Från fastighetsregistret kan genom direktåtkomst fås uppgifter för skötseln av den offentliga förvaltningens uppgifter som anges i lag eller förordning. Genom direktåtkomst fås uppgifter också för kreditgivning, försäk-

ringsgivning eller annan sådan verksamhet där fastighetsanknuten information utgör underlag för prövningar eller beslut. Genom direktåtkomst fås dessutom uppgifter för fastighetsförvaltning, byggande eller annan liknande åtgärd. Dessutom är det möjligt att genom direktåtkomst från fastighetsregistret få uppgifter för byte av fastigheter.

Direktåtkomst får inte beviljas så att det är möjligt att använda namn, personnummer eller del av personnummer som sökbegrepp. Direktåtkomst får medges för sökningar på bara en fastighet, tomträtt, samfällighet eller byggnad i taget. Om det finns särskilda skäl, får dock lantmäteriverket i enskilda fall medge att sökningar sker på fler än en fastighet, tomträtt, samfällighet eller byggnad i taget. De nämnda sök begränsningarna gäller dock inte för verksamhet där det ingår att föra in uppgifter i registret eller t.ex. verksamhet som avser förrättning enligt fastighetsbildningslagen.

Uppgifter om inteckningar och personuppgifter överlag får lämnas ut bara i begränsad omfattning. Vid urval eller bearbetningar av personuppgifter som lantmäteriverket gör för någon annans räkning får uppgifter om inteckningar inte behandlas. Personnummer får lämnas ut bara om syftet är aktualisering, komplettering eller kontroll av fastighetsanknuten information som finns i kund- eller medlemsregister eller liknande register. Vid urval eller bearbetningar av personuppgifter som Lantmäteriverket gör för någon annans räkning för direkt marknadsföring är det inte tillåtet att behandla uppgifter om personnummer, födelsetid, civilstånd, utmätning, konkurs eller taxeringsvärde. Lantmäteriverket har dock rätt att av särskilda skäl i enskilda fall avvika från dessa bestämmelser om utlämnande och behandling.

Användningen av fastighetsregistret får vara avgiftsbelagd. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter. I fastighetsbildningslagen och jordabalken finns ytterligare bestämmelser om skadestånd på grund av fel i fastighetsregistrets allmänna del eller inskrivningsdel.

2.3. Bedömning av nuläget

Allmänt

Nuera är fastighetsdatasystemet baserat på avtal. Eftersom det ständigt uppstår nya informationsbehov, för vilka informationstjänsterna inte är ordnade, kan fastighetsdatasystemets informationstjänster inte längre ordnas bara med stöd av avtal.

Nya krav ställs ständigt på de uppgifter som gäller fastigheter, i fråga om tillgång, egenskaper, kvalitet och aktualitet samt tillförlitlighet. Ur samhälls- och ekonomisk synvinkel är dessa uppgifter av stor betydelse, eftersom uppgifterna om fastigheter är grundvalen för systemet med säkerheter och två tredjedelar av nationalförmögenheten består av fastigheter. För att kunna ordna informationstjänsterna gällande dessa uppgifter samt säkerställa att fastighetsdatasystemet hålls ajour och utvecklas behövs en legislativ grund.

De utdrag och utskrifter som fås ur fastighetsdatasystemet är i praktiken både i fråga om hur de utfärdas och till innehållet vedertagna och lämnas numera till kunden på lantmäteriverkets, tingsrätternas, kommunernas och magistraternas verksamhetsställen. Utdragens och utskrifternas status regleras numera i fastighetsregisterlagen och i lagen om lagfarts- och inteckningsregister, vilket innebär att det finns en legislativ grund i de fall då uppgifter lämnas till kunden direkt ur fastighetsregistret eller lagfarts- och inteckningsregistret. Den legislativa grunden saknas för den status som de fastighetsregisteruppgifter har som lämnas via fastighetsdatasystemet eller åtminstone är det en tolkningsfråga. Situationen kan inte anses vara god med tanke på rättssäkerheten för dem som använder uppgifterna. Det finns inte heller klara bestämmelser på lagnivå om vem som ansvarar för upprätthållandet av fastighetsdatasystemet.

Det är även typiskt för det nuvarande systemet att uppgifterna är splittrade. Uppgifter gällande en och samma enhet upprätthålls i lantmäteriverkets datasystem, kommunens fastighetsregister, fastighetsdatasystemets fastighetsdel, befolkningsregistercentralens fastighetsregister och de fastighetsregister

som förs inom skatteförvaltningen. Att uppgifterna upprätthålls på flera olika håll orsakar i praktiken problem med tillförlitligheten och överlappningar i fråga om administreringen av uppgifterna. Dessutom överlappar kommunernas och lantmäteriverkets fastighetsregister i praktiken uppgifterna i fastighetsdatasystemet. Det finns inte något enda enhetligt riksomfattande fastighetsdatasystem.

Data innehåll

Kartuppgifter kan anses vara en synnerligen viktig uppgift som saknas i fastighetsdatasystemets datainnehåll. Enligt utredningar som företagits hos kundkretsen gällande behovet av information är avsaknaden av riksomfattande informationstjänster gällande lägesuppgifter ett av de mest betydande missförhållandena i det nuvarande fastighetsdatasystemet. En annan svaghet i det nuvarande systemet är att uppgifter om planläggning, byggförbud och olika skyddsområden inte är tillräckligt noggrant angivna. Det finns inte heller byggnadsuppgifter eller adresser i fastighetsregistret. För den som använder fastighetsdatasystemet är det visserligen inte nödvändigt att byggnadsuppgifterna hör till fastighetsdatasystemet. Däremot är det väsentligt att uppgifterna om byggnader kan kopplas till fastigheterna med datatekniska medel.

I städernas fastighetsregister ingår planeuppgifterna i textform och hänförs de till registerenhetsnivån, men i lantmäteriverkets register ingår de bara som s.k. varningsuppgifter om att fastigheterna hör t.ex. till ett planeområde eller ett byggförbudsområde. Det nuvarande fastighetsdatasystemet omfattar bara de centrala uppgifter som behövs vid administreringen och användningen av en fastighet och vid planeringen av användningen av fastigheten. Att det inte funnits bestämmelser om vem som ansvarar för upprätthållandet och administreringen av uppgifterna i fastighetsdatasystemet har varit orsaken till att man inte på önskat sätt har kunnat utveckla datainnehållet i det nuvarande fastighetsdatasystemet och de riksomfattande informationstjänsterna till ett allmänt informationstjänstsystem innefattande fastigheter

och andra enheter för jord- och vattenområden.

Aktualitet

Det varierar mycket i vilken utsträckning uppgifterna i fastighetsdatasystemet upprätthålls och förs ajour. De fastighetsuppgifter i fastighetsdatasystemet som upprätthålls med hjälp av lantmäteriverkets olika datasystem kan anses vara tillräckligt ajour, men det varierar storligen i vilken utsträckning de förändringar som inträffar i uppgifterna i de kommunala fastighetsregistren uppdateras i fastighetsdatasystemet. Mest problematisk är situationen för närvarande i fråga om de uppgifter som då de förändras i kommunens fastighetsregister orsakar en ändring i lantmäteriverkets fastighetsregister. Båda ändringarna borde då samtidigt vara införda också i det riksomfattande fastighetsdatasystemet.

Fastän de lagfarts- och inteckningsansökningar som inkommit till tingsrätterna skrivs in i lagfarts- och inteckningsregistret den dag de inkommit, är uppgifternas tillförlitlighet beroende av hur ajour och tillförlitlig den uppgift är om fastighetsindelningen som finns i lagfarts- och inteckningsregistrets fastighetsdel.

I fråga om andra kommuner än sådana som upprätthåller fastighetsregister är planeuppgifterna gällande fastigheter inte nödvändigtvis förda ajour, eftersom det i fastighetsdatasystemet finns uppgifter bara om det ändamål som anges i planen vid den tidpunkt då fastigheten registreras men inte om sådana ändringar i planen som eventuellt inträffat därefter.

Med tanke på de uppgifter som behövs för fastighetsdatasystemet sker upprätthållandet och ajouföringen av uppgifterna i fastighetsdatasystemet inte i alla avseenden tillräckligt regelbundet. Detta medför svårigheter när uppgifterna förmedlas till befolkningsdatasystemet. Befolkningsregistercentralen har haft återkommande svårigheter med att få uppgifter ur fastighetsdatasystemet särskilt vid årsskiftet. Vid plockningen varje vecka faller en del av de nya fastigheterna och av fastigheter som upphört bort från förmedlingen. Det kan även förekomma in-

bördes motstridigheter i uppgifterna, och detta kan orsaka fel.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Ett viktigt syfte med propositionen är att av det fastighetsdatasystem, som nu baserar sig på ett principbeslut av statsrådet och på ett avtal mellan dem som producerar data, skall bildas ett lagstadgat riksomfattande register- och informationstjänstsystem, för vars genomförande staten skall ansvara. Målet är att uppgifterna i fastighetsdatasystemet skall vara felfria, och det målet vore svårt att nå med separata register och utan ett fastighetsdatasystem. Tyngdpunkten föreslås vara förlagd till förbättring av kvaliteten med beaktande av kraven på att uppgifterna är tillförlitliga.

Ett syfte med propositionen är att med hjälp av automatisk databehandling ordna upprätthållandet av och tillgången till uppgifter om fastigheter, så att det blir möjligt att ur ett enda enhetligt riksomfattande informationstjänstsystem, dvs. fastighetsdatasystemet, ge uppgifter om fastigheter och andra enheter för jord- och vattenområden, om de rättigheter och begränsningar som gäller dem samt om deras ägare och innehavare. Uppgifterna i fastighetsdatasystemet skall vara offentliga i enlighet med vad som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och även skyddade i enlighet med vad som bestäms i personuppgiftslagen (523/1999).

Fastighetsdatasystemet föreslås i det första skedet omfatta de uppgifter som avses i fastighetsregisterlagen samt de uppgifter som skall antecknas i lagfarts- och inteckningsregistret. Målet är att skapa ett allmänt register, i vilket uppgifterna om fastigheter skall införas oberoende av på vilken lag produktionen av uppgiften är baserad. Sålunda skall fastighetsdatasystemet kunna innehålla även andra uppgifter i enlighet med vad som bestäms någon annanstans i lag. Det skall därigenom vara möjligt att i fastighetsdatasystemet senare ta in uppgifter t.ex. om planering av markanvändningen i enlighet med vad som bestäms särskilt om detta i lag.

Ett syfte med propositionen är att säkerstäl-

la att uppgifterna i fastighetsdatasystemet hålls ajour, att främja en förbättrad kvalitet på de uppgifter som ingår i systemet samt att effektivisera informationstjänsterna och tillgången till information. För att förbättra ajoufföringen av uppgifterna föreslås att en myndighet som ansvarar för produktionen av någon uppgift som skall ingå i fastighetsdatasystemet skall vara skyldig att se till att uppgiften registreras i fastighetsdatasystemet och att den hålls ajour. För att främja en bättre kvalitet på uppgifterna och för att effektivisera informationstjänsterna föreslås att administreringen av fastighetsdatasystemet förtydligas genom en bestämmelse enligt vilken lantmäteriverket skall sörja för inrättandet av fastighetsdatasystemet samt för dess förvaltning, upprätthållande, informationstjänster och utvecklande.

För att uppgifterna i fastighetsdatasystemet skall kunna användas i vid omfattning föreslås att utdrag, intyg, bevis och andra utskrifter skall kunna ges inte bara av lantmäteriverket utan också av de myndigheter som har teknisk anslutning till fastighetsdatasystemet. Dessutom skall lantmäteriverket på ansökan kunna ge tillstånd att få uppgifter med hjälp av teknisk anslutning för den som behöver uppgifter för samhällsplanering, fastighetsförmedling, kreditgivning och kreditkontroll eller för något annat jämförbart syfte som har samband med fastigheter.

4. Propositionens verkningar

4.1. Verkningar i fråga om organisation och personal

Den föreslagna lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster skall skapa en grund för en gemensam förvaltning av fastighetsdatasystemet. Lantmäteriverket kommer klart och tydligt att vara den organisation som ansvarar för förvaltningen av fastighetsdatasystemet. Produktionen och ajoufföringen av en uppgift som ingår i fastighetsdatasystemet skall klart komma på den som producerar uppgiften. Då kan det inte längre uppstå ovisshet om vem som i administrativt avseende ansvarar för att någon uppgift i fastighetsdatasystemet hålls ajour. Propositionen har inga betydande

verkningar i fråga om personalen.

4.2. Ekonomiska verkningar

Det förslag till lag om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster som ingår i propositionen har inte som sådant några betydande ekonomiska verkningar, eftersom avsikten är att genom den föreslagna lagen bestämma om sådant ansvar för upprätthållande och förvaltning av systemet som nu bygger på avtal.

Propositionen föranleder inga direkta förändringar i det tekniska upprätthållandet av fastighetsdatasystemet. Till de ekonomiska verkningarna av denna proposition hör inte de åtgärder som beror på en tidigare proposition som gällde ändring av fastighetsregisterlagen (RP 159/1999 rd). Till följd av den sistnämnda propositionen har fastighetsregisterlagen ändrats så att bestämmelserna om fastighetsregister utvidgats till att gälla också lägesuppgifterna, vilka skall vara i numerisk form för att fastighetsindelningen vid behov skall kunna matas ut i form av en karta. Bestämmelsen om den numeriska kartan träder i kraft fem år efter att ändringen (448/2000) i fastighetsregisterlagen träder i kraft, vilket betyder den 1 juni 2005. I denna proposition förblir sålunda de krav oförändrade som i fastighetsregisterlagen ställs på lägesuppgifter.

Om förslagen förverkligas innebär det att det administrativa ansvaret för informationstjänsterna i samband med lagfarts- och in-teckningsregistret överförs från justitieministeriet till lantmäteriverket. Därefter kommer lantmäteriverket att ansvara för administrationskostnaderna för informationstjänsterna. På samma sätt som nu inom justitieministeriets förvaltningsområde kommer kostnaderna dock att täckas med intäkterna av informationstjänsterna. Sålunda orsakar överföringen av det administrativa ansvaret för informationstjänsterna inga extra kostnader för staten.

Som en följd av förslagen kommer lantmäteriverket att vara tvunget att ordna möjlighet för vem som helst att på lantmäteribyrån avgiftsfritt få läsa uppgifterna i fastighetsdatasystemet och göra anteckningar om dem. Även kostnaderna för ordnande av dessa in-

formationstjänster skall täckas med intäkterna av systemets andra prestationer.

Förslagen orsakar i någon mån kostnader för de nuvarande producenterna av uppgifter på grund av att det genom övergången till ett enda riksomfattande numeriskt fastighetsdatasystem blir lättare att märka nuvarande avvikelser i fastighetsuppgifterna. Detta åstadkommer ett behov av att rätta uppgifterna så att de motsvarar den faktiska situationen. Det är dock framför allt fråga om tidpunkten för upptäckande av avvikelser och om att förbättra kvaliteten på de uppgifter som ingår i systemet. Detta beror inte direkt på propositionen, och därför är det inte fråga om någon ny kostnadspost, eftersom man i vilket fall som helst i sinom tid skulle bli tvungen att ajourföra uppgifterna.

Enligt förslaget skall en myndighet som ansvarar för produktionen av någon uppgift som hör till fastighetsdatasystemet vara skyldig att se till att uppgiften registreras i fastighetsdatasystemet och hålls ajour. Skyldigheten baserar sig redan nu på ett avtal mellan producenterna av uppgifter, och förverkligandet av den skyldighet som anges i den föreslagna lagen orsakar inte i sig extra kostnader. Däremot föranleder övergången till ett numeriskt fastighetsdatasystem kostnader i form av tekniska utvecklingsprojekt. Det är svårt att bedöma storleken av kostnaderna, eftersom det är möjligt att på flera olika sätt ordna överföringen av en uppgift från informationsproducentens system till fastighetsdatasystemet och från fastighetsdatasystemet till förfogande för informationsproducenten.

Det har beräknats att sedan det nya fastighetsdatasystemet inrättats kommer kostnaderna för dess upprätthållande, administration, informationstjänster och utvecklande att kunna täckas med intäkterna från försäljning av uppgifter ur fastighetsdatasystemet. Fastighetsuppgifter säljs numera ur fastighetsdatasystemet som marknadsprestationer för ett värde av ca 30 milj. mk per år. Att kartuppgifterna blir en del av den information som systemet innehåller leder sannolikt till att försäljningen av information ökar gradvis, eftersom det kan beräknas att kartutskriften framledes kommer att tas i lika stor utsträckning som det nu tas utdrag ur fastighetsuppgifterna.

Att statens och de fastighetsregisterförande kommunernas skadeståndsansvar utvidgas till att till vissa delar gälla också uppgifterna om läget i fastighetsregistret, dvs. uppgifterna på fastighetsregisterkartan enligt den gällande fastighetsregisterlagen, kan i någon mån öka antalet ersättningar. De skadeersättningar som årligen i hela landet betalas upp går enligt beräkningar till i genomsnitt några tiotusen mark.

Genom att det i fastighetsregisterlagen föreslås en möjlighet att i fastighetsregistret anteckna ett beslut om ändring av en fastighets art utan att utgången av besvärstiden behöver inväntas kan uppskattningsvis några tiotal byggnadsprojekt inledas en månad tidigare. Samtidigt medför reformen att besluten om ändring av fastigheters art och namn går snabbare igenom och att myndigheternas verksamhet förenklas.

4.3. Verknings i fråga om miljön, företag och annat

Med den föreslagna lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster åstadkoms ett enhetligt riksomfattande datasystem, där uppgifterna om fastigheter och om andra enheter för jord- och vattenområden i vid omfattning och på ett äkta sätt kommer att omfattas av sam användningen av geografisk information. Lagförslaget gör det i praktiken möjligt att genomföra ett planeringsdatasystem som fungerar på riksomfattande nivå, dvs. ett datasystem som innehåller detaljplaneuppgifter, byggförbud och andra uppgifter om markanvändningen. Utan ett fungerande riksomfattande fastighetsdatasystem som är baserat på geografisk information vore det inte möjligt att ordna sam användningen av fastighetsuppgifter och planeringsuppgifter på ett effektivt sätt.

Propositionens verkningar i fråga om miljö eller företag framgår närmast av att fastighetsdatasystemet, sedan planeringsdatasystemet har skapats, förbättrar tillgången till planläggningsuppgifter och därigenom främjar markanvändnings- och planeringsföretagens samt myndigheternas verksamhet genom att tillgången till information förbättrats

samt möjliggör samtidigt ett mera tillförlitligt informationsunderlag som grund för olika planer av betydelse för miljöns tillstånd. Propositionen har inga andra verkningar av betydelse i fråga om miljön eller företag.

Det föreslagna fastighetsdatasystemet skapar förutsättningar för att för sin del genomföra den goda informationshantering som anges i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet samt de mål som ställs i statsrådets principbeslut av den 16 april 1998 "Högklassig service, god förvaltning och ett ansvarsställande medborgarsamhälle". Propositionen skapar förutsättningar för att genomföra också målen i statsrådets principbeslut av den 2 mars 2000 om utveckling av statsförvaltningens informationsförvaltning. Målen är att den information och de datasystem som används inom statsförvaltningen skall bli mer kompatibla samt att utveckla de gemensamma nätverkstjänsterna inom förvaltningen.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts i en arbetsgrupp som jord- och skogsbruksministeriet tillsatte den 25 november 1998. Förutom jord- och skogsbruksministeriet har arbetsgruppens medlemmar representerat justitieministeriet, miljöministeriet, lantmäteriverket, Befolkningsregistercentralen och Finlands Kommunförbund. Dataombudsmannens byrå, de ministerier, ämbetsverk och inrättningar som saken rör samt Finlands Kommunförbund och vederbörande organisationer samt vissa kommuner har beretts tillfälle att avge utlåtanden över arbetsgruppens promemoria (Arbetsgruppspromemoria JSM 2000:7). I utlåtandena understöddes de mål som ställts i arbetsgruppens förslag. De föreslagna ändringarna gäller detaljer i arbetsgruppens förslag. Den fortsatta beredningen av utkastet till proposition har skett vid jord- och skogsbruksministeriet som tjänsteuppdrag. Vid beredningen av propositionen har strävan varit att i mån av möjlighet beakta de anmärkningar gällande detaljer som framställts i utlåtandena.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lag om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster

1 §. *Lagens syfte.* I paragrafen bestäms om syftet med den föreslagna lagen. Det nuvarande fastighetsdatasystemet bygger på avtal. Eftersom det hela tiden uppstår nya informationsbehov, i fråga om vilka informationstjänsterna inte är ordnade, kan informationstjänsterna för fastighetsdatasystemets del inte längre ordnas bara med stöd av avtal. I det första skedet skall fastighetsdatasystemet omfatta de nuvarande uppgifterna i fastighetsregistret och i lagfarts- och inteckningsregistret.

Det ställs ständigt nya krav på tillgången till uppgifter om fastigheter samt på uppgifternas egenskaper, kvalitet, aktualitet och tillförlitlighet. Dessa uppgifter är av stor samhälllig och ekonomisk betydelse, eftersom uppgifterna om fastigheter utgör grunden för systemet med säkerheter och två tredjedelar av nationalförmögenheten består av fastigheter. För att ordna informationstjänsterna gällande dessa uppgifter behövs en lag. Det allmänna syftet med lagen föreslås sålunda vara att ordna ett enda enhetligt riksomfattande informationstjänstsystem, ur vilket uppgifter fås om fastigheter och andra enheter för jord- och vattenområden. Enligt förslaget skall informationstjänsterna ordnas med hjälp av ett fastighetsdatasystem. Staten föreslås ha ansvar för genomförandet av fastighetsdatasystemet.

För att säkerställa att fastighetsdatasystemet fungerar och i synnerhet att dess uppgifter hålls ajour föreslås att uppgifterna skall behandlas med automatisk databehandling. Fastighetsdatasystemet skall sålunda vara ett enhetligt riksomfattande datasystem som upprätthålls med hjälp av automatisk databehandling och som består av uppgifter om fastigheter och andra enheter för jord- och vattenområden. Fastän olika myndigheter kommer att vara en betydande användargrupp,

skall fastighetsdatasystemet vara avsett för allmänt bruk. Om inte annat följer av den föreslagna 6 §, skall man vid utlämning av uppgifter inte fråga för vilket ändamål uppgifterna behövs. Uppgifterna i fastighetsdatasystemet skall vara offentliga. Var och en skall ha rätt att få ovan avsedda uppgifter med hjälp av fastighetsdatasystemet. En förutsättning för utlämning av personuppgifter föreslås dock vara att mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter har rätt att använda personuppgifterna.

2 §. *Lagens tillämpningsområde.* I paragrafen föreslås bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Ett fastighetsdatasystem skall upprättas och med hjälp av fastighetsdatasystemet skall uppgifter om fastigheter upprätthållas, registreras och utlämnas på det sätt som bestäms i den föreslagna lagen.

3 §. *Datainnehållet i fastighetsdatasystemet.* Enligt förslaget bestäms i paragrafen om de uppgifter som skall ingå i fastighetsdatasystemet. Enligt gällande lagstiftning är såväl fastighetsregistret som lagfarts- och inteckningsregistret en del av fastighetsdatasystemet. Fastighetsregister förs över fastigheter och andra enheter för jord- och vattenområden på det sätt som bestäms i fastighetsregisterlagen. Över inskrivningsärenden förs lagfarts- och inteckningsregister. Med inskrivningsärenden avses i jordabalken lagfart, inskrivning av särskilda rättigheter samt inteckning. I lagfarts- och inteckningsregistret görs även anteckningar om andra rättigheter och gravationer som hänför sig till en fastighet.

Som fastigheter skall i fastighetsregistret antecknas lägenheter, tomter, allmänna områden, statens skogsmark, sådana skyddsområden som i enlighet med naturvårdslagen (1096/1996) eller tidigare gällande lagstiftning har inrättats på områden som tillhör staten, sådana områden som har avskilts genom inlösning med undantag av allmänna vägar, sådana områden som har avskilts för allmänna behov, särskilda tilländningar och allmänna vattenområden. Som andra registerenheter

skall i fastighetsregistret antecknas samfällda områden samt sådana i lagen om allmänna vägar (243/1954) avsedda vägområden och biområden som besitts med vägrätt och områden som på motsvarande grunder har inlösts före den 1 januari 1958, såvida vägen allttjämt används som allmän väg.

Som uppgifter om en registerenhet antecknas i fastighetsregistret namnet på den kommun, den by, den stadsdel eller något annat med dem jämförbart område där registerenheten är belägen samt, om registerenheten och det kvarter där den är belägen har försetts med namn, antecknas även dessa namn.

I fastighetsregistret antecknas dessutom såsom uppgifter om en registerenhet tidpunkten för registreringen av enheten samt dess areal, art, servitut och andel i samfällt område ävensom andra uppgifter om enheten, i enlighet med vad som närmare bestäms genom förordning.

De uppgifter som i lagfarts- och inteckningsregistret ingår om fastighetsindelningen baserar sig på det fastighetsregister som avses i fastighetsregisterlagen. Den som för lagfarts- och inteckningsregistret använder för inrättande och upprätthållande av registret de behövliga uppgifter i fastighetsregistret som gäller fastigheter och andra enheter för jord- och vattenområden.

För upprätthållande av lagfarts- och inteckningsregistret kan till registret genom beslut av justitieministeriet från befolkningsdatasystemet överföras identifikationsuppgifter för någon person samt sådana uppgifter som gäller rätten för en fastighetsägare eller för innehavaren av en inskriven särskild rättighet att bestämma om fastigheten eller den särskilda rättigheten. Motsvarande uppgifter kan även överföras från handelsregistret och från de andra register som förs över samfund och stiftelser samt från företagsinteckningsregistret.

I förordningen om lagfarts- och inteckningsregister bestäms om det lagfarts- och inteckningsregister som avses i jordabalken samt om behandlingen av där avsedda inskrivningsärenden. I lagfarts- och inteckningsregistret antecknas inskrivningsuppgifter särskilt för varje fastighet eller annat inskrivningsobjekt. Inskrivningarna antecknas vid fastighetsbeteckningen enligt fastighets-

registret. Inskrivningar som hänför sig till ett outbrutet område antecknas vid den beteckning för det outbrutna området som har tilldelats av den som för fastighetsregistret, och inskrivningar som hänför sig till en särskild rättighet antecknas vid den anläggningsbeteckning som har tilldelats av inskrivningsmyndigheten. I lagfarts- och inteckningsregistret antecknas uppgifter om ansökan, uppgifter om avgörandet, anmärkningar och åtkomstuppgifter.

Med stöd av vad som anförts ovan och med beaktande av att fastighetsregistret samt lagfarts- och inteckningsregistret redan enligt den gällande lagstiftningen är en del av fastighetsdatasystemet föreslås att kärnuppgifterna i fastighetsdatasystemet skall omfatta de uppgifter som avses i fastighetsregisterlagen samt de uppgifter som skall antecknas i lagfarts- och inteckningsregistret.

Utöver uppgifterna i fastighetsregistret och i lagfarts- och inteckningsregistret finns det också sådana andra uppgifter om fastigheter som det med tiden kommer att vara nödvändigt att ta in i fastighetsdatasystemet. Det är t.ex. fråga om sådana uppgifter om överlåtelse av fastigheter som baserar sig på köpvittnets anmälan.

Fastän uppgifterna i köpeskillingsregistret inte numera är definierade som en del av fastighetsdatasystemet, betjänar de dock intimt fastighetsdatasystemet. De uppgifter om överlåtelse av fastigheter som baserar sig på köpvittnets anmälan antecknas också i lagfarts- och inteckningsregistret. Enligt lagen om köpeskillingsregister över fastigheter (552/1980) förs över fastighetsköp köpeskillingsregister och tillhandahålls informationstjänster på basis av registret. Informationstjänsterna är av samma natur som i anslutning till fastighetsdatasystemet. Genom upprätthållandet av köpeskillingsregistret fås dessutom de beteckningar för outbrutet område som behövs för fastighetsdatasystemet. Köpeskillingsregistret förs av lantmäteriverket, som också sköter informationstjänsterna i anslutning till registret.

Enligt förslaget skall det vara möjligt att i fastighetsdatasystemet utöver de uppgifter som ingår i fastighetsregistret och i lagfarts- och inteckningsregistret ta in också andra uppgifter på det sätt som bestäms någon an-

nanstans i lag.

Andra uppgifter som kan komma att tas in i fastighetsdatasystemet är sådana uppgifter som uppkommer till följd av myndighetsåtgärder och som det med tanke på samhällets eller individens rättssäkerhet är nödvändigt att ta in i ett offentligt register. Den föreslagna bestämmelsen gör det sålunda möjligt att senare inkludera i fastighetsdatasystemet t.ex. uppgifter om planering av markanvändningen och sådana uppgifter som nu ingår i det ovan nämnda köpeskillingsregistret. När en uppgift som avses i någon annan lag kommer att ingå i fastighetsdatasystemet, skall i fråga om denna uppgift även tillämpas vad som bestäms om administreringen av fastighetsdatasystemet, om registrering och överlåtelse av uppgifter samt om skadeståndsansvar.

4 §. *Registrering av uppgifter i fastighetsdatasystemet.* I paragrafen föreslås bestämmelser om registreringen av uppgifter i fastighetsdatasystemet. En grundläggande förutsättning för tillförlitliga riksomfattande informationstjänster är att uppgifterna är riktiga och att de hålls ajour. För genomförande av tillförlitliga riksomfattande informationstjänster skall den organisation som ansvarar för produktionen av en uppgift sålunda säkerställa att den uppgift som finns i fastighetsdatasystemet är ajour. Därför är det nödvändigt att den myndighet som primärt producerar en riksomfattande uppgift som hör till datainnehållet i fastighetsdatasystemet, skall se till att uppgiften i numerisk form och i enlighet med tekniska standarder samt med ett riktigt innehåll införs i det enhetliga riksomfattande fastighetsdatasystemet. Den myndighet som ansvarar för uppgiften skall även se till att de förändringar som skett i fråga om uppgiften förs in i fastighetsdatasystemet. Skyldigheten för den som producerar en uppgift som skall tas in i fastighetsdatasystemet att se till att uppgiften registreras i systemet och att den hålls ajour medför ingen ändring av de rättigheter som den som producerat uppgiften har i fråga om uppgiften, utan rättigheterna till en uppgift som införts i registret tillkommer alltså den som producerat uppgiften.

5§. *Förvaltningen av fastighetsdatasystemet.* I paragrafen föreslås bestämmelser om

förvaltningen av fastighetsdatasystemet. Enligt det principbeslut som statsrådet år 1996 gav om förvaltningen, upprätthållandet och utvecklandet av fastighetsdatasystemet skall lantmäteriverket sörja för förvaltningen av fastighetsdatasystemet och för samordningen av upprätthållandet, informationshanteringen och utvecklandet samt främja utnyttjandet av fastighetsdatasystemet och anordnandet av informationstjänster gällande fastigheter. Enligt principbeslutet har lantmäteriverket även som uppgift att samordna ett enhetligt genomförande och ibruktage av fastighetsdatasystemet. Inom ramen för detta skall lantmäteriverket bl.a. sträva efter att förenhetliga de begrepp, enheter och beteckningar som förutsätts för sam användning. Enligt 2 § lagen om lantmäteriverket (505/1991) har lantmäteriverket till uppgift att bl.a. sköta förandet av register över fastigheter och landskapsinformation samt främja en sam användning av sådana register, sörja för att dess verksamhetsområde utvecklas och sköta de övriga uppgifter som enligt stadganden eller bestämmelser åligger verket. Lantmäteriverket har erfarenhet av administreringen av omfattande system som gäller fastighets- och andra terränguppgifter och det fastighetsdatasystem som bygger på avtal.

Med stöd av vad som anförts ovan och med beaktande av att basuppgifterna i fastighetsdatasystemet är fastighetsregistrets uppgifter om fastighetsindelningen, föreslås att lantmäteriverket skall vara den myndighet som sörjer för upprättandet, förvaltningen och upprätthållandet av fastighetsdatasystemet samt för systemets informationstjänster och utvecklandet av systemet. I egenskap av den myndighet som ansvarar för administreringen av fastighetsdatasystemet skall lantmäteriverket självt kunna sköta sina uppgifter eller köpa de tjänster som behövs. Lantmäteriverket skall sålunda kunna köpa t.ex. sådana tekniska och andra tjänster som behövs för upprätthållande av fastighetsdatasystemet. Lantmäteriverket skall ha skyldighet att säkerställa att systemet fungerar. Lantmäteriverket kommer sålunda även att ansvara för att systemet fungerar i tekniskt avseende och för utvecklande av systemet. Förslaget innebär att ansvaret för administreringen av informationstjänsterna i anslutning till lagfarts-

och inteckningsregistret överförs från justitieministeriet till lantmäteriverket.

Fastighetsdatasystemet är ett allmänt riksomfattande informationstjänstsystem med hjälp av vilket flera informationsproducenters informationstjänster ordnas. Avsikten är att utgifterna för förvaltningen, upprätthållandet och utvecklandet av fastighetsdatasystemet täcks med de intäkter som inflyter av systemets prestationer. De ovan nämnda utgifternas andel är inte alltid lika stor, utan utgifterna kommer att variera bl.a. beroende på mängden data i fastighetsdatasystemet och på utvecklingsåtgärderna. Med hjälp av kostnadsbevakning kan man få reda på vilken andel som används till att täcka utgifterna för förvaltningen, upprätthållandet och utvecklandet av fastighetsdatasystemet. Därför föreslås att jord- och skogsbruksministeriet genom förordning skall bestämma om vilken andel av de inkomster som inflyter av systemets prestationer som skall användas till att täcka utgifterna för förvaltningen och upprätthållandet av systemet samt för informationstjänsterna och för utvecklande av systemet.

Viktiga producenter av information för fastighetsdatasystemet är justitieministeriet, lantmäteriverket och de kommuner som för fastighetsregistret. Därför föreslås att jord- och skogsbruksministeriet, efter att de viktigaste producenterna av information för fastighetsdatasystemet har hörts, genom förordning skall bestämma om hur utgifterna för andra åtgärder inom fastighetsdatasystemet skall täckas med inkomsterna av systemets prestationer samt om hur inkomsterna annars skall fördelas mellan de myndigheter som sköter systemet. Eftersom det inte vore ändamålsenligt att höra alla kommuner som producerar information, föreslås att Finlands Kommunförbund skall höras som representant för kommunerna. Om de informationsproducenter som avses ovan anser att det finns orsak att utveckla systemet, skall detta kunna beaktas i bestämmelserna om hur inkomsterna fördelas.

6 §. *Utlämnande av uppgifter som informationstjänst.* I paragrafen bestäms om utlämningen av uppgifter ur fastighetsdatasystemet, dvs. om de sätt på vilka de informationstjänster som avses i 1 § förverkligas. Det

vore inte möjligt att ordna informationstjänsterna, om den myndighet som ansvarar för förvaltningen av fastighetsdatasystemet, dvs. lantmäteriverket, måste begära tillstånd av alla informationsproducenter för utlämning av uppgifter. Därför är det nödvändigt att i den föreslagna lagen bestämma om rätt för lantmäteriverket att lämna ut uppgifter ur fastighetsdatasystemet. När uppgifter lämnas ut skall i tillämpliga delar iakttas vad som i 16 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet bestäms om muntligt utlämnande av uppgifter och om utlämnande av personuppgifter. I 3 mom. i den nämnda paragrafen bestäms att ur en myndighets personregister får personuppgifter lämnas ut i form av en kopia eller en utskrift eller i elektronisk form, om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter har rätt att använda sådana personuppgifter.

Som miniminivå när informationstjänsterna genomförs föreslås i 1 mom. att lantmäteriverket skall ordna möjlighet för var och en att på lantmäteribyran utan avgift få läsa alla uppgifter i fastighetsdatasystemet och att göra anteckningar om dem. Det föreslås att uppgifterna lämnas genom att de visas på en datorskärm. Bestämmelsen förpliktar inte lantmäteribyråerna att tillåta att kunden själv använder datorn.

I praktiken kommer det att vara vanligare inom informationstjänsterna att uppgifterna lämnas i form av utdrag, intyg, bevis eller andra utskrifter eller med hjälp av en teknisk anslutning. Dessa utlämningssätt skall normalt vara avgiftsbelagda. De myndigheter som nämns nedan i 7 § utgör ett undantag såtillvida att uppgifter ur fastighetsdatasystemet skall lämnas avgiftsfritt till dem för skötsel av myndighetsuppdrag. Utöver sådana utdrag, intyg och bevis som avses i den gällande lagstiftningen om fastighetsregister samt om lagfarts- och inteckningsregister nämns i momentet också andra utskrifter. Innehållet i de intyg och bevis som lämnas ur lagfarts- och inteckningsregistret är numera noga reglerat, med undantag av sådana intyg och bevis som nämns i 33 § förordningen om lagfarts- och inteckningsregister. Utskrifter av typen intyg eller bevis motsvarar dock inte nödvändigtvis alla framtida informationsbehov. Andra utskrifter kan vara sådant infor-

mationsmaterial som produceras enligt de sökkriterier som anges av den som begär uppgifter ur fastighetsdatasystemet. En förutsättning för utskrifter som innehåller personuppgifter är att den som begär uppgifterna har rätt enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter att hantera sådana uppgifter.

Redan ur det nuvarande fastighetsdatasystemet lämnas uppgifter ut med hjälp av en teknisk anslutning. Enligt gängse praxis identifieras användaren i den tekniska anslutningen med hjälp av ett användarnamn och ett lösenord. Nya tillförlitliga metoder, t.ex. sådana som bygger på en stark autentisering, är under utveckling. Användaren ansluts till fastighetsdatasystemets databas och kan läsa uppgifter i den enligt sin behörighet. Den användarprofil som hör till användarnamnet avgör om användaren kan bläddra i uppgifterna i sin helhet eller bara i begränsad omfattning.

Ett avgiftsbelagt utlämnings sätt som också är möjligt är att en kopia av uppgifterna lämnas i elektronisk form. Detta skiljer sig från en teknisk anslutning såtillvida att det är fråga om en överlåtelse av engångsnatur av sådana uppgifter som finns i fastighetsdatasystemet vid den tidpunkt då uppgifterna lämnas ut och som gäller sådana objekt som kunden har individualiserat. Av särskilda skäl föreslås det vara möjligt att förvägra någon en kopia i elektronisk form. Sådana skäl kan vara t.ex. att det inte finns sådana till användningsändamålet bundna förutsättningar som anges nedan i 3 mom. för att bevilja en teknisk anslutning som berättigar till erhållande av personuppgifter och att kopior i elektronisk form för kringgående av denna överlåtelsebegränsning begärs upprepade gånger beträffande alla uppgifter eller beträffande ett synnerligen stort antal enheter för jord- och vattenområden. Av orsaker i samband med dataskydd skall uppgifter inte heller lämnas ut genom att de kopieras till kundens egna disketter.

I 2 mom. bestäms om de myndigheter som kan utfärda utdrag, intyg och bevis, andra utskrifter och kopior i elektronisk form. Enligt förslaget är dessa myndigheter kommunerna, tingsrätterna, lantmäteribyråerna och magistraterna samt genom beslut av lantmäteriverket också de andra myndigheter som har

teknisk anslutning till fastighetsdatasystemet. De ovan nämnda myndigheterna har även nu kunnat utfärda utdrag, intyg eller bevis med stöd av lagstiftningen om fastighetsregister eller om lagfarts- och inteckningsregistret.

I 3 mom. bestäms om till vem och för vilket ändamål uppgifter får lämnas med hjälp av en teknisk anslutning. Viktiga användare av uppgifter om enheter för jord- och vattenområden är domstolarna, kommunerna, de myndigheter som sköter fastighetsbildningsuppgifter, myndigheterna inom folkbokföringsförvaltningen, köpvittnena samt utöknings- och skattemyndigheterna. Därför föreslås att på en i 4 § avsedd myndighets vägnar skall uppgifter ur fastighetsdatasystemet direkt med stöd av lag få lämnas ut till dessa myndigheter med hjälp av en teknisk anslutning.

Användningen av fastighetsdata blir mångsidigare och nya behov av att använda fastighetsdata uppkommer ständigt. Därför är det nödvändigt att göra det möjligt att i stor utsträckning använda uppgifter av denna art. Utöver de uppgifter som de ovan nämnda myndigheterna sköter behövs uppgifter om jord- och vattenområden bl.a. inom samhällsplaneringen och fastighetsförmedlingen, vid beviljandet av kredit samt i samband med det ekonomiska upprätthållandet av fastigheter. Därför föreslås att lantmäteriverket på ansökan skall kunna bevilja tillstånd att få uppgifter genom en teknisk anslutning för den som behöver uppgifter för ett syfte som nämns ovan eller för något annat liknande ändamål som har samband med fastigheter. Dessutom föreslås att lantmäteriverket när den beviljar ett användningstillstånd skall kunna förena tillståndet med villkor som gäller sökkriterier för uppgifter samt annan användning av systemet och övervakning av systemet. En nästan motsvarande bestämmelse om tekniska anslutningar ingår i 36 § 2 mom. förordningen om lagfarts- och inteckningsregister.

Bestämmelser om översändande av personuppgifter till stater utanför Europeiska unionen ingår i 5 kap. personuppgiftslagen. Därför föreslås att i paragrafens 4 mom. för säkerhets skull hänvisas till 5 kap. i den nämnda personuppgiftslagen.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om utläm-

nande av personbeteckning. Enligt förslaget skall en personbeteckning få utlämnas endast om den som begär personbeteckningen har eller kan ha den i sin besittning med stöd av personuppgiftslagen eller någon annan lag. På ett intyg som ges ur fastighetsdatasystemet och som behövs för att personen skall kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter skall personbeteckningen få antecknas för identifiering av personen i fråga.

7 §. *Avgifter.* I paragrafen bestäms om de avgifter som uppbärs till staten och kommunen för fastighetsdatasystemets prestationer och informationstjänster. I 14 a § 1 mom. i den gällande fastighetsregisterlagen bestäms att för prestationer i anslutning till fastighetsregistret och fastighetsregisterkartan uppbärs till staten och kommuner avgifter på vilka tillämpas lagen om grunderna för avgifter till staten. Enligt 2 mom. i samma paragraf beslutar jord- och skogsbruksministeriet om vilka avgifter som skall vara avgiftsbelagda samt om grunderna för avgifterna. Bestämmelser om de avgifter som uppbärs för intyg och bevis som utfärdas från lagfarts- och inteckningsregistret ingår i förordningen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (774/1993). Förordningen har getts med stöd av lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (701/1993).

I lagen om grunderna för avgifter till staten bestäms om de allmänna grunderna för när statliga myndigheters prestationer skall vara avgiftsbelagda och för storleken av avgifterna samt om de övriga grunderna för avgifterna. I 2 § 1 mom. i den nämnda lagen bestäms att om det i någon annan lag eller med stöd av ett bemyndigande i någon annan lag utfärdas stadganden som avviker från denna lag, skall de tillämpas i stället.

Enligt 8 § 2 mom. lagen om grunderna för avgifter till staten beslutar varje ministerium om vilka prestationer eller grupper av prestationer hos myndigheter inom förvaltningsområdet som är avgiftsbelagda och för vilka prestationer eller grupper av prestationer avgiften bestäms enligt självkostnadsvärdet och vilka som prissätts på företagsekonomiska grunder.

Med beaktande av att utdrag, intyg, bevis och andra utskrifter gällande uppgifter som produceras inom olika förvaltningsområden kommer att lämnas ut från fastighetsdatasystemet, föreslås att för fastighetsdatasystemets prestationer och informationstjänster skall till staten och kommunen uppbäras avgifter, på vilka 6 § 1 mom. lagen om grunderna för avgifter till staten tillämpas, om inte något annat bestäms särskilt om avgiften för någon prestation. Avsikten är att av mottagaren av ett utdrag, intyg, bevis eller någon annan utskrift uppbära en lika stor avgift oberoende av vilken myndighet som utfärdar utdraget, intyget, beviset eller utskriften. Detta förutsätter en samordning av de avgifter som bestäms enligt lagen om grunderna för avgifter till staten och de avgifter som bestäms enligt lagstiftningen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer.

Eftersom fastighetsdatasystemet enligt förslaget skall administreras av lantmäteriverket, föreslås att bestämmelser också om storleken av de avgifter som uppbärs skall utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Innan förordningen ges skall jord- och skogsbruksministeriet höra de viktiga informationsproducenter som nämns ovan i samband med motiveringen till 5 §.

Enligt 14 a § fastighetsregisterlagen skall till myndigheter som handhar fastighetsbildningsuppgifter samt till myndigheter som för lagfarts- och inteckningsregister likvärdiga uppgifter ur fastighetsregistret och fastighetsregisterkartan lämnas avgiftsfritt för skötseln av de nämnda uppgifterna. I 16 § lagen om lagfarts- och inteckningsregister bestäms att domstolarna och övriga rättsförvaltningsmyndigheter, de myndigheter som sköter fastighetsbildningsuppgifter samt kommunerna i fråga om de fastigheter över vilka de för fastighetsregister, har rätt att för eget bruk utan avgift få uppgifter ur lagfarts- och inteckningsregistret. Enligt den föreslagna 4 § skall en myndighet som ansvarar för produktionen av en uppgift som hör till datainnehållet i fastighetsdatasystemet vara skyldig att se till att uppgiften registreras i fastighetsdatasystemet och hålls ajour.

Eftersom uppgifterna i de ovan nämnda registren enligt den föreslagna 3 § skall utgöra

det centrala innehållet i fastighetsdatasystemet och eftersom en förutsättning för att uppgifterna i fastighetsdatasystemet skall kunna hållas ajour är att man följer med uppgifterna, föreslås att de myndigheter som har till uppgift att enligt 4 § upprätthålla fastighetsdatasystemet likväl för myndighetsåtgärder avgiftsfritt skall få uppgifter ur fastighetsdatasystemet med hjälp av en teknisk anslutning.

8 §. *Skadeståndsansvar*. I paragrafen bestäms om sådant skadeståndsansvar som följer av ett fel eller en brist i en uppgift som lämnas ut från fastighetsdatasystemet. Målet är att den som får ett utdrag, bevis eller intyg eller någon annan utskrift från fastighetsdatasystemet skall kunna lita på uppgifterna i utdraget, intyget, beviset eller utskriften. För skyddande av detta förtroende föreslås att den som orsakats skada på grund av fel eller brister i en uppgift som lämnats ut från fastighetsdatasystemet skall ha rätt att få ersättning av den som lämnat ut uppgiften i enlighet med vad som bestäms i den föreslagna paragrafen. För förenklande av ersättningsförfarandet föreslås att det i första hand är den som lämnat ut uppgiften som skall vara ansvarig inför den som orsakats skada. Då behöver denne inte ta reda på vem som ansvarar för en felaktig uppgift i ett utdrag, intyg eller bevis eller i en annan utskrift från fastighetsdatasystemet.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om det ansvar som den som lämnar ut uppgifter från fastighetsdatasystemet har gentemot den som orsakats skada på grund av fel eller brister i uppgifterna. Avsikten är att ansvaret i fråga om varje slag av uppgifter skall bestämmas enligt lagen i fråga eller, om det inte finns någon speciallag, enligt skadeståndslagen. I fråga om vissa centrala uppgifter i fastighetsregistret skall enligt 11 § 1 mom. fastighetsregisterlagen utöver vad som i skadeståndslagen (412/1974) är stadgat om offentliga samfunds skadeståndsansvar, staten eller, om registret förs av en fastighetsingenjör, kommunen vara skyldig att ersätta skada som orsakats av oriktig uppgift i fastighetsregistret, även om fel eller försummelse som avses i 3 kap. 2 § skadeståndslagen inte skulle föreligga, såvida uppgiften grundar sig på en för rättning som avslutats efter det att fastighets-

registerlagen trätt i kraft. Förutsättningen för att en skada skall bli ersatt är likväl att den inte är ringa och att den skadelidande varken vetat eller bort veta att anteckningen var felaktig.

Eftersom uppgifter som avses i fastighetsregisterlagen kommer att ingå som sådana i datainnehållet i fastighetsdatasystemet, föreslås att ansvaret för den som lämnat ut uppgifterna skall vara lika strängt och omfattande som enligt 11 § fastighetsregisterlagen. En bestämmelse om detta föreslås ingå i 2 mom. 1 punkten.

I 7 kap. 4 § jordabalken bestäms om ersättning för skada som orsakats av tekniskt fel. Enligt detta lagrum har den som åsamkats skada genom ett uppenbart skriv- eller räknefel i lagfarts- och inteckningsregistrets anteckningar eller i en expedition eller ett intyg som givits med stöd därav, genom ett tekniskt betingat fel eller andra jämförbara fel och brister rätt till ersättning av statens medel.

I 7 kap. 4 § 2 mom. jordabalken bestäms att om skadan har orsakats av fel i de uppgifter som överförts till lagfarts- och inteckningsregistret, skall den inte ersättas enligt jordabalken. Den som för fastighetsregistret skall ersätta skador som orsakats av felaktigheter i fastighetsregistret. Om någon annan myndighet än inskrivningsmyndigheten har gett ett felaktigt eller bristfälligt intyg eller bevis ur lagfarts- och inteckningsregistret och felet eller bristfälligheten inte har orsakats av felaktiga registeruppgifter, skall skadan ersättas av vederbörande offentliga samfunds medel.

De uppgifter som skall införas i lagfarts- och inteckningsregistret ingår som sådana i datainnehållet i fastighetsdatasystemet. Därför är det viktigt att den som får ett sådant utdrag ur fastighetsdatasystemet som gäller uppgifter som införs i lagfarts- och inteckningsregistret kan lita på uppgifterna i utdraget på det sätt som i jordabalken bestäms om tillförlitligheten av uppgifterna i lagfarts- och inteckningsregistret. Med stöd av vad som nämns ovan föreslås att den som lämnar ut en uppgift skall ansvara för sådan skada som orsakats den skadelidande av fel eller brister i en uppgift som ingår i lagfarts- och inteckningsregistret och lämnas ut från fastighets-

datasystemet, enligt ett lika strängt och omfattande ansvar som anges i 7 kap. 4 § jordabalken. En bestämmelse om detta föreslås ingå i 2 mom. 2 punkten.

Fastighetsdatasystemet skall enligt den föreslagna 3 § omfatta även andra uppgifter än sådana som avses i fastighetsregisterlagen och lagen om lagfarts- och inteckningsregister i enlighet med vad som bestäms någon annanstans i lag. Även i fråga om dessa uppgifter är det nödvändigt att den som har fått ett utdrag, intyg eller bevis eller någon annan utskrift från fastighetsdatasystemet skall ges skydd för förtroendet. Därför föreslås att den som lämnat ut en uppgift skall ansvara på det sätt som anges i skadeståndslagen för en skada som orsakats den skadelidande av ett fel eller en brist som man känt till i en uppgift som avses i någon annan lag och som lämnats ut från fastighetsdatasystemet, om inte något annat bestäms för någon uppgifts del. En bestämmelse om detta föreslås ingå i 2 mom. 3 punkten i paragrafen.

I enlighet med de ovan föreslagna 1—3 punkten i 2 mom. skall den som lämnat ut en uppgift i främsta rummet ansvara för en skada som orsakats den skadelidande på grund av felaktigheter i en uppgift som lämnats ut från fastighetsdatasystemet. Innan den som lämnat ut uppgiften avgör ett ersättningsärende enligt 2 mom. skall den som producerat uppgiften höras. En bestämmelse om detta föreslås ingå i 3 mom.

Med beaktande av att uppgifterna i fastighetsdatasystemet kommer att bestå av information som produceras av flera olika myndigheter, är det nödvändigt att bestämma också om informationsproducentens ersättningsansvar gentemot den som lämnat ut en uppgift. Enligt den föreslagna 4 § skall en myndighet som ansvarar för produktionen av en uppgift som hör till datainnehållet i fastighetsdatasystemet vara skyldig att se till att uppgiften registreras i fastighetsdatasystemet och hålls ajour. Därför föreslås att ifrågasvarande offentliga samfund skall vara skyldigt att ersätta den som lämnat ut uppgiften för det skadestånd som denne betalt, om felet eller bristen i en uppgift som lämnats ut från fastighetsdatasystemet har orsakats av ett fel eller en brist i en uppgift som överförs till fastighetsdatasystemet eller av försummelse

av skyldigheten enligt 4 § ovan. En bestämmelse om detta föreslås ingå i 4 mom. i paragrafen.

I praktiken är det möjligt att funktionsstörningar i systemet leder till fel också i uppgifterna i fastighetsdatasystemet. Enligt 5 § 1 mom. i förslaget skall lantmäteriverket bl.a. sörja för upprätthållandet av fastighetsdatasystemet. Lantmäteriverket skall sålunda ansvara för att systemet fungerar. Därför föreslås att lantmäteriverket skall ansvara för en sådan skada som ett fel åsamkat den som lämnat ut uppgiften enligt ett lika strängt och omfattande ansvar som bestäms i de lagar som avses i 2 mom. Det föreslås att en bestämmelse om detta tas in som 5 mom. i paragrafen.

9 §. *Övergång av rätten till skadestånd.* I paragrafen föreslås att den skadelidandes rätt till ersättning skall övergå till staten eller kommunen till den del som staten eller kommunen med stöd av den föreslagna 8 § har betalt ersättning för skadan. Den som har lidit skada på grund av ett fel i ett utdrag, intyg eller bevis eller någon annan utskrift från fastighetsdatasystemet kan ha rätt att få ersättning för skadan även av någon annan än staten eller kommunen. Ett typiskt fall är att någon i vilseledande syfte utnyttjar ett utdrag, intyg eller bevis eller någon annan utskrift från fastighetsdatasystemet, fastän han vet att handlingen är felaktig, och därigenom gör sig skyldig till en gärning som orsakar någon annan skada. Eftersom den skadelidande då har rätt till skadestånd både av den som utnyttjat den felaktiga handlingen och av staten eller kommunen, kunde han för samma skada få ersättning från två olika håll. I dylika fall är det inte motiverat att låta staten eller kommunen slutligt ansvara för skadan. Därför föreslås att den skadelidandes rätt att få ersättning av den som orsakat skadan skall överföras på staten eller kommunen till den del som staten eller kommunen har betalt ersättning. Med hjälp av detta förfarande hindras även att den skadelidande uppbär dubbelt skadestånd. Om den skadelidande med stöd av ett avtalsförhållande eller någon annan dylik särskild grund har rätt att få ersättning av någon för en skada som avses i 8 §, kommer sålunda den skadelidandes rätt till ersättning att enligt förslaget övergå på staten eller

kommunen till den del som denna betalar ersättning.

I 2 mom. bestäms om den tidpunkt vid vilken statens eller kommunens rätt att få ersättning skall börja samt om hur beslut fattas att yrka ersättning och om att avstå från ersättning. Det föreslås att statens eller kommunens rätt att få ersättning skall börja den dag då staten eller kommunen har betalt skadestånd till den skadelidande eller genom en domstols lagkraftvunna beslut har ålagts att betala skadestånd. Det föreslås att beslutet om att yrka ersättning för statens del skall fattas av vederbörande myndigheter i fråga om de ersättningar de har betalt och för kommunens del av kommunstyrelsen. I sådana fall då det vore oskäligt med hänsyn till skadans storlek eller övriga omständigheter att yrka ersättning föreslås att det skall vara möjligt att delvis eller helt avstå från ersättning.

I 3 mom. bestäms om solidariskt ansvar för skadestånd. Om flera än en är skyldig att till staten eller kommunen betala en ersättning som staten eller kommunen betalt enligt 8 §, föreslås att de skall ansvara solidariskt för betalningen av skadestånd. Likväl skall den som inte ålagts att betala fullt skadestånd svara bara till det utdömda beloppet. Om skadeståndsbeloppet delas, skall enligt förslaget 6 kap. 3 § skadeståndslagen tillämpas. Mellan de skadeståndsskyldiga skall skadeståndsbeloppet då fördelas enligt vad som prövas skäligt med hänsyn till den större eller mindre skuld, som ligger envar skadeståndsskyldig till last, den fördel skadefallet måhända medfört och övriga omständigheter. Den som erlagt skadestånd utöver sin egen andel har rätt att av envar av de övriga skadeståndsskyldiga erhålla vad han för dennes del betalt.

10 §. *Närmare föreskrifter.* I paragrafen bemyndigas lantmäteriverket att vid behov utfärda närmare bestämmelser om det tekniska förfarande som skall iaktas vid upprätthållandet av fastighetsdatasystemet.

Enligt den föreslagna 4 § skall en myndighet som ansvarar för produktionen av en uppgift som hör till fastighetsdatasystemet vara skyldig att se till att uppgiften registreras i fastighetsdatasystemet och hålls ajour. Enligt 5 § 1 mom. i förslaget skall lantmäte-

riverket svara för upprätthållandet av fastighetsdatasystemet. För att man skall kunna säkerställa att fastighetsdatasystemet fungerar i praktiken förutsätts att uppgifterna registreras i en form som är lämplig för systemet. På grund av att informationstekniken utvecklas så snabbt och eventuella problem är oförutsägbara är det nödvändigt att bemyndiga lantmäteriverket att vid behov utfärda närmare föreskrifter om det tekniska förfarande som skall iaktas vid upprätthållandet av fastighetsdatasystemet.

Lantmäteriverket skall kunna utfärda närmare föreskrifter om grunderna för sökning av uppgifter samt om andra villkor för användningen och om övervakningen av systemet. Fullmakten att utfärda föreskrifter skall gälla datatekniska frågor, såsom reglerna för informationsutbyte i maskinläsbar form, användningen av identifikationer och andra sådana gemensamma förfaranden som den automatiska databehandlingen förutsätter.

11 §. *Närmare bestämmelser.* I paragrafen föreslås bestämmelser om en fullmakt att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen. Genom förordning skall kunna bestämmas bl.a. om samarbetsorganisationen mellan den som upprätthåller fastighetsdatasystemet, dvs. lantmäteriverket, och de viktigaste producenterna av information. Det föreslås att denna organisation skall kunna vara en delegation, vars sammansättning och uppgifter anges närmare genom förordning.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser. I det föreslagna 1 mom. bestäms om lagens ikraftträdande. För att de datasystemprojekt som behövs för inrättande av fastighetsdatasystemet skall kunna genomföras utgående från den föreslagna lagen, behövs en tillräcklig övergångstid mellan godkännandet av lagen och dess ikraftträdande. Därför föreslås att lagen skall träda i kraft den 1 juni 2003.

I paragrafen föreslås en övergångsbestämmelse enligt vilken de uppgifter som nu enligt vissa lagar skall antecknas i fastighetsregistret skall registreras bara i fastighetsdatasystemet sedan den föreslagna lagen har trätt i kraft. Dessa uppgifter som enligt förslaget skall flyttas från fastighetsregistret till fastig-

hetsdatasystemet baserar sig på sådana uppgifter som har producerats av någon annan än fastighetsbildningsmyndigheterna. I praktiken har det visat sig svårt att hålla dessa uppgifter ajour. Fastighetsregistret har ursprungligen planerats för registreringen av de uppgifter som fastighetsbildningsmyndigheterna producerar. – Avsikten är i själva verket att endast de uppgifter skall kvarstå i fastighetsregistret som baserar sig på fastighetsbildningsmyndigheternas förrättningar. Därför föreslås att sådana uppgifter som enligt vattenlagen (264/1961), lagen om fornminnen (295/1963), lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (1094/1996), naturvårdslagen (1096/1996) och markanvändnings- och bygglagen (132/1999) numera antecknas i fastighetsregistret skall registreras i fastighetsdatasystemet sedan den föreslagna lagen har trätt i kraft.

I paragrafen föreslås också en sedvanlig fullmakt att redan innan lagen träder i kraft vidta sådana åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter.

1.2. Fastighetsregisterlagen

1 §. Enligt det gällande 1 § 1 mom. i fastighetsregisterlagen förs fastighetsregister över fastigheter samt andra registerenheter för jord- och vattenområden. Fastighetsregistret innehåller uppgifter om enheternas egenskaper och läge samt andra uppgifter om enheterna i enlighet med vad som bestäms i fastighetsregisterlagen.

Enligt 1 § 2 mom. fastighetsregisterlagen är fastighetsregistret en del av fastighetsdatasystemet. Med hänvisning till vad som anförts ovan i samband med den allmänna motiveringen är avsikten att en särskild lag stiftas om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster. För att uppgifterna i fastighetsregistret och i fastighetsdatasystemet skall vara lika aktuella och lika tillförlitliga föreslås att 1 § 2 mom. Fastighetsregisterlagen kompletteras så, att en uppgift som avses i fastighetsregisterlagen eller en sådan förrättning eller annan uppgift som enligt någon annan lag skall antecknas i fastighetsregistret skall anses vara införd i fastighetsregistret när uppgiften har registrerats i fastig-

hetsdatasystemet. De uppgifter om fastigheternas egenskaper som ingår i fastighetsdatasystemet kommer sålunda att bilda fastighetsregisterfilen.

3 §. Enligt det gällande 2 mom. beslutar lantmäteribyrån bl.a. om ändring av namnet på en registerenhet. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att den som för fastighetsregistret skall besluta om ändring av namnet på en registerenhet. Den som för fastighetsregistret i en kommun förde till utgången av 1999 fastighetsregister bara över tomter och allmänna områden, och dessa har bara sällan ett namn. Sedan den ändring av 5 § fastighetsregisterlagen som trädde i kraft vid ingången av 2000 skall den som i kommunen för fastighetsregister föra register över alla registerenheter på detaljplaneområden, om kommunen har åtagit sig att föra fastighetsregister. Till följd därav kom kommunernas fastighetsregisterföring att utöver tomter och allmänna områden omfatta tiotusentals andra registerenheter, till största delen lägenheter. Nästan alla beslut om ändring av namnet på registerenheter gäller lägenheter. Därför är det ändamålsenligt att det alltid är den som för fastighetsregistret som skall besluta om namnändringar.

9 §. Enligt den gällande bestämmelsen är fastighetsregistret offentligt. Det är meningen att fastighetsregisteruppgifterna skall bibehållas offentliga med iakttagande av vad som bestäms om rätten att få uppgifter ur myndigheternas offentliga handlingar. Enligt förslaget skall bestämmelserna i den föreslagna lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster gälla när fastighetsregisteruppgifter lämnas ut som informationstjänst. Det föreslås att paragrafen ändras enligt vad som angetts ovan.

10 §. I den gällande paragrafen bestäms om myndigheternas rätt att få de fastighetsregisteruppgifter de behöver och om möjligheten för den som för fastighetsregistret att på lämpligt sätt lämna fastighetsregisteruppgifter till andra. Det föreslås att paragrafen upphävs som onödig, eftersom bestämmelsen i 6 § 3 mom. i den föreslagna lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster skall tillämpas även på överlämnandet av fastighetsregisteruppgifter som informationstjänst.

11 §. I den gällande paragrafen bestäms om ersättning till den som lidit skada på grund av en oriktig uppgift i fastighetsregistret.

Enligt förslaget görs i 1 mom. två ändringar av närmast teknisk art. Det föreslås att i lagen skrivs in de punkter i skadeståndslagen i vilka bestäms särskilt om offentliga samfunds skadeståndsansvar. Dessutom föreslås att ersättning för en felaktig uppgift i fastighetsregistret skall kunna betalas under de förutsättningar som närmare anges i paragrafen även i sådana fall då uppgiften baserar sig på ett beslut som fattas av den som för fastighetsregistret. Utöver förrättningar antecknas i fastighetsregistret uppgifter på basis av beslut som den som för fastighetsregistret har fattat t.ex. om sammanslagning av fastigheter eller rättande av fel i registret. För enhetlighetens skull bör i paragrafen även beaktas den möjligheten att ett fel som orsakar skada ingår i ett beslut som avses ovan.

I den gällande 1 punkten i 2 mom. nämns särskilt lägenhetens andelstal och mantal såsom sådana uppgifter i fastighetsregistret i fråga om vilka staten är skadeståndsskyldig enligt 1 mom. i paragrafen. Eftersom lägenheter inte längre har tilldelats andelstal och mantal sedan fastighetsbildningslagen trädde i kraft den 1 januari 1997, föreslås att den nuvarande 1 punkten slopas.

Det föreslås att bestämmelserna i den gällande 2 punkten flyttas till 1 punkten. Samtidigt föreslås att lydelsen ändras så att skadeståndsskyldigheten såsom för närvarande skall gälla uppgifter om en registerenhets areal. Skadeståndsskyldighet på grund av felaktiga arealuppgifter i fastighetsregistret föreslås kunna uppkomma bara i sådana fall då ett område som varit föremål för en förrättning eller någon annan mätning har kartlagts eller annars bestämts och dess areal räknats på nytt. Enligt 1 mom. skall skadeståndsskyldigheten sålunda inte omfatta t.ex. fel i arealuppgifterna för stomfastigheten vid styckning, om ingen karta, utifrån vilken den nya arealen kunde ha räknats, har gjorts över stomfastighetens område vid förrättningen.

Det föreslås att bestämmelserna i 3 punkten i det gällande 2 mom. blir en ny 2 punkt. Samtidigt föreslås att till punkten fogas en bestämmelse enligt vilken skadeståndsskyldigheten inte skall gälla uppgifterna om pla-

ceringen av ett servitut eller en nyttjanderätt. Uppgifter om läget anges numera på den fastighetsregisterkarta som hör till fastighetsregistret. Enligt fastighetsregisterlagen är uppgifterna om placeringen av registerenheter, vid sidan av uppgifterna om egenskaper, en del av fastighetsregistret. Eftersom fastighetsregistrets uppgifter om placeringen av enheter har naturen av s.k. indexuppgifter och det inte är möjligt att i fastighetsregistret på ett tillräckligt tillförlitligt sätt ange uppgifter om placeringen av servitut och nyttjanderätter, är den föreslagna begränsningen av skadeståndsskyldigheten nödvändig. Noggranna uppgifter om placeringen av dessa nyttjanderätter kan fås från förrättningskartan över fastighetsförrättningen i fråga.

Det föreslås att de nuvarande bestämmelserna i 4 punkten om fastigheters andelar i samfällda områden flyttas till 3 punkten. Enligt fastighetsbildningslagen, som trädde i kraft den 1 januari 1997, kan även andra fastigheter än lägenheter ha andel i samfällda områden. Därför föreslås att bestämmelsen ändras så att begreppet lägenhet byts ut mot fastighet. Lägenheter kan även ha andel i en gemensam särskild förmån och en lägenhet kan ha en enskild särskild förmån. I den gällande fastighetsregisterlagen talas allmänt om en lägenhets andel i en gemensam förmån. Det föreslås att bestämmelsen preciseras så att där nämns både sådana gemensamma särskilda förmåner som hör till flera lägenheter och sådana enskilda särskilda förmåner som hör till en enda lägenhet.

Det föreslås att i 4 punkten bestäms om i vilka fall staten eller kommunen är skadeståndsskyldig på grund av ett fel i uppgifterna om en registerenhets läge. Med lägesuppgifter i fastighetsregistret avses de uppgifter som numera anges på fastighetsregisterkartan.

Ovan har konstaterats att fastighetsregisterlagen har ändrats så att de uppgifter som nu antecknas på fastighetsregisterkartan blir en del av fastighetsregistret. Enligt 10 § fastighetsregisterförordningen (970/1996) utvisar fastighetsregisterkartan gränserna och fastighetsbeteckningarna för de registerenheter som antecknas i fastighetsregistret, outbrutna områden och områdets läge, servitut, nyttjanderätter och begränsningar i nyttjande-

rätten samt vissa uppgifter om planläggningen.

I fråga om gränserna och beteckningarna för registerenheterna förs fastighetsregisterkartan i numerisk form i nästan hela landet. För registerenheternas råmärken har på olika grunder angetts koordinater, som i fråga om precisionen varierar betydligt i jämförelse med det koordinatsystem som är i bruk. Råmärkenas läge har angetts mest noggrant på detaljplanernas baskarteområden. Lägesuppgifterna är minst noggranna på de områden där fastighetsregisterkartan har gjorts numerisk genom digitalisering av den registerkarta som tidigare fördes för hand. Medelfelet för råmärkenas koordinater är då i genomsnitt ungefär 10 meter. I en stor del av glesbygdsområdena i Södra och Mellersta Finland baserar sig fastighetsregisterkartan på att råmärkenas läge mäts med hjälp av flygbilder, varvid medelfelet blir ca 30 cm. I praktiken har för högst ungefär hälften av råmärkena på detta sätt erhållits tillförlitliga koordinater med stöd av bildmätning. Läget för andra råmärken och gränser har bestämts med hjälp av gamla förrättningskartor samt terrängfigurer och hävd. Då blir medelfelet för råmärkena ungefär fyra meter.

En del av de gränser som anges på fastighetsregisterkartan följer de terrängfigurer som rådde vid tiden för förrättningen och har inte nödvändigtvis stakats ut. Typiska är s.k. naturliga gränser invid vattendrag eller vägar. Särskilt osäker är sträckningen av sådana gamla, kanske från storskiftets tid härstammande gränser på låglänta markhöjningsstränder som följer en tidigare strandlinje. Det finns liknande problem på sådana ställen där sjöar har torrlagts.

Som en följd av lantmäteriförrättningar och vissa beslut som fattas av den som för fastighetsregistret inträffar det ständigt förändringar i fastighetsindelningen. Ändringarna införs på den datorbaserade fastighetsregisterkartan i samband med eller genast efter registrering av förrättningen eller beslutet. De nya råmärken som numera sätts upp vid en förrättning och sådana gamla råmärken som finns inom förrättningsområdet mäts enligt koordinatsystemet. Inom detaljplanernas baskarteområden sker en noggrann bindning till koordinatsystemet utan undantag, men på

landsbygden är en tillförlitlig bindning till fixpunkter inte alltid möjlig. Som en följd av nya förrättningar blir dock uppgifterna också om placeringen av gamla råmärken gradvis noggrannare.

Då de nya fastigheter som bildats vid en förrättning placeras in i den fastighetsindelning som anges på fastighetsregisterkartan, uppstår ofta motstridigheter på grund av att gränserna för en ny fastighet inte exakt passar in i de gränser som redan finns på kartan. De befintliga gränserna på en fastighetsregisterkarta kan inte utan vidare flyttas så att de stämmer överens med den nya förrättningen, eftersom det bara skulle innebära att gränserna för grannfastigheterna blir inexakta. Därför blir man ofta tvungen att göra kompromisser när gränserna för nya fastigheter anpassas till fastighetsregisterkartan.

På grund av att den är inexact på flera punkter är fastighetsregisterkartan ett slags indexkarta, vars viktigaste uppgift är att ange hur registerenheterna i fastighetsregistret är belägna i förhållande till grannregisterenheterna samt enheternas fastighetsbeteckningar. Eftersom fastighetsregisterkartans noggrannhet varierar t.o.m. i fråga om olika gränser för samma registerenhet, kan stränga tillförlitlighetskrav inte ställas på kartan med tanke på skadeståndsansvaret.

Av de ovan anförda skälen föreslås i 2 mom. 4 punkten att ersättning skall kunna betalas bara för sådana fel som gäller läget för en registerenhet som bestämts vid en förrättning i jämförelse med de angränsande registerenheterna. Skadeståndsansvaret skall enligt lagrummet således inte gälla ett fel i fråga om gränsens sträckning eller enhetens form. Skadeståndsskyldighet skall kunna uppkomma t.ex. när något skifte, som hör till en fastighet bestående av flera skiften samt är bildad och kartlagd vid en förrättning, utelämnas ur fastighetsregistret eller när en fastighet har placerats på klart felaktigt ställe.

14 b §. Enligt 3 § 2 mom. fastighetsregisterlagen kan ägaren till en registerenhet ansöka om ändring av enhetens namn. Den som för fastighetsregistret kan enligt 3 mom. i paragrafen ändra en fastighets art antingen på ansökan av ägaren eller med samtycke av denne. Både vid ändring av en registerenhets namn och vid ändring av en fastighets art är

registerenhets ägare den enda sakägaren. Sålunda försvagar det inte rättssäkerheten för någon om beslutet antecknas i fastighetsregistret under besvärstiden, om beslutet har fattats i enlighet med ansökan. På motsvarande sätt skall en ändring av en fastighets art kunna antecknas i fastighetsregistret under besvärstiden även i sådana fall då den som för fastighetsregistret har fattat beslutet på eget initiativ och med samtycke av fastighetsägaren.

I vissa fall är det ekonomiskt viktigt för ägaren att en fastighets art utan dröjsmål kan ändras. Det är rätt allmänt att området för en lägenhet sammanfaller med en tomt enligt den bindande tomtindelningen. I dessa fall är det inte nödvändigt att företa styckning för bildande av tomten, utan en i fastighetsregistret införd tomt, som är förutsättning för byggnadslov, åstadkoms så enkelt att lägenhetens art ändras till tomt. Enligt den gällande fastighetsregisterlagen har ett beslut inte kunnat registreras under besvärstiden, fastän beslutet skulle ha fattats på det sätt som ägaren önskat.

Det föreslagna förfarandet stämmer överens med vad som bestäms om registrering av fastighetsförrättningar och av beslut om sammanslagning av fastigheter.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser. Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster, dvs. den 1 juni 2003.

I lagen föreslås en övergångsbestämmelse, enligt vilken de bestämmelser i lagens 11 § som gäller när lagen träder i kraft skall tillämpas på en skadeståndsskyldighet som orsakas av fel i fastighetsregistret beträffande förrättningar som avslutats innan den föreslagna lagen trätt i kraft.

2. Närmare bestämmelser

Enligt 5 § 2 mom. i förslaget till lag om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster skall det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet bestämmas om hur de kostnader som föranleds av åtgär-

der inom fastighetsdatasystemet skall täckas med intäkterna av systemets prestationer samt om hur intäkterna skall fördelas mellan de myndigheter som sköter systemet.

Enligt 7 § 2 mom. i den föreslagna lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster skall det genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet även bestämmas om vilka av fastighetsdatasystemets prestationer och informationstjänster som skall vara avgiftsbelagda och om grunderna för de avgifter som uppbärs.

Enligt 10 § i den föreslagna lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster skall lantmäteriverket vid behov utfärda närmare bestämmelser om det tekniska förfarande som skall iaktas vid upprätthållandet av fastighetsdatasystemet. För att man skall kunna säkerställa att fastighetsdatasystemet fungerar i praktiken förutsätts att uppgifterna registreras i systemet i lämplig form. För säkerställande av att systemet fungerar behövs närmare bestämmelser och anvisningar om det tekniska förfarande som skall iaktas vid upprätthållandet. Dessutom skall lantmäteriverket kunna utfärda närmare bestämmelser om grunderna för sökning av uppgifter samt om andra villkor för användningen och om övervakningen av systemet.

Enligt 11 § i den föreslagna lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster skall närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen kunna utfärdas genom förordning av statsrådet.

3. Ikraftträdande

För genomförande av de datasystemprojekt som behövs för inrättande av fastighetsdatasystemet utifrån den föreslagna nya lagen behövs en tillräcklig övergångstid mellan antagandet av lagen och dess ikraftträdande. Därför föreslås lagarna träda i kraft den 1 juni 2003.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att med hjälp av automatisk databehandling ordna de riksomfattande informationstjänster som omfattar uppgifter om fastigheter och andra enheter för jord- och vattenområden. Servicen tillhandahålls med hjälp av ett enhetligt fastighetsdatasystem avsett för allmänt bruk.

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på inrättandet och upprätthållandet av fastighetsdatasystemet samt på utlämnandet och användningen av uppgifter som ingår i systemet.

3 §

Datainnehållet i fastighetsdatasystemet

Fastighetsdatasystemet innehåller de uppgifter som avses i fastighetsregisterlagen (392/1985) och de som skall antecknas i lagfarts- och inteckningsregistret samt andra uppgifter i enlighet med vad som bestäms någon annanstans i lag.

4 §

Registrering av uppgifter i fastighetsdatasystemet

En myndighet som ansvarar för produktionen av en uppgift som hör till datainnehållet i fastighetsdatasystemet är skyldig att se till att uppgiften registreras i fastighetsdatasystemet och uppdateras.

5 §

Förvaltningen av fastighetsdatasystemet

Lantmäteriverket sörjer för inrättandet, förvaltningen och upprätthållandet av det fastighetsdatasystem som avses i denna lag samt för de informationstjänster som tillhandahålls inom systemet och för utvecklandet av detta.

För täckande av sina kostnader för förvaltningen och upprätthållandet av fastighetsdatasystemet samt för informationstjänsten och utvecklandet av systemet får lantmäteriverket en sådan andel av inkomsterna av fastighetsdatasystemets prestationer som bestäms genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Bestämmelser om hur de kostnader som orsakas av andra åtgärder inom fastighetsdatasystemet täcks med inkomsterna av systemets prestationer samt om hur inkomsterna annars fördelas mellan de myndigheter som sköter systemet utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Innan förordningen ges skall jord- och skogs-

bruksministeriet höra de centrala producenterna av information för fastighetsdatasystemet.

6 §

Utlämnande av uppgifter som informationstjänst

Lantmäteriverket skall bereda möjlighet för var och en att på lantmäteribyran avgiftsfritt få läsa de uppgifter som finns i fastighetsdatasystemet och att göra anteckningar om dem. Mot avgift lämnas uppgifter ut i form av utdrag, intyg, bevis och andra utskrifter eller med hjälp av en teknisk anslutning. Om inte särskilda skäl föranleder något annat, kan en kopia av uppgifterna ges i elektronisk form mot avgift.

Utdrag, intyg, bevis och andra utskrifter samt i 1 mom. avsedda kopior kan ges av kommuner, tingsrätter, lantmäteribyråer och magistrater samt med stöd av beslut som lantmäteriverket meddelat även av andra myndigheter som har en teknisk anslutning till fastighetsdatasystemet.

På en sådan myndighets vägnar som avses i 4 § får lantmäteriverket med hjälp av en teknisk anslutning lämna ut uppgifter ur fastighetsdatasystemet till domstolar, kommuner, myndigheter som sköter fastighetsbildningsuppgifter, myndigheter inom folkbokföringsförvaltningen, köpvittnen, utökningsmyndigheter och skattemyndigheter samt dessutom på ansökan bevilja tillstånd att få uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning för den som behöver uppgifter för samhällsplanering, fastighetsförmedling, beviljande av och tillsyn över kredit eller för något annat jämförbart syfte som har samband med fastigheter. I användningstillståndet kan tas in villkor om grunden för sökning av uppgifter samt om annan användning av systemet och övervakning av detta.

För översändande av personuppgifter till stater utanför Europeiska unionen gäller 5 kap. personuppgiftslagen (523/1999).

En personbeteckning får utlämnas endast om den som begär personbeteckningen har eller kan ha den i sin besittning med stöd av personuppgiftslagen eller någon annan lag.

På ett intyg som ges ur fastighetsdatasystemet och som behövs för att personen skall kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter får personbeteckningen antecknas för identifiering av personen i fråga.

7 §

Avgifter

För fastighetsdatasystemets prestationer och informationstjänster tas till staten och kommunen ut avgifter, i fråga om vilka 6 § 1 mom. lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) tillämpas, om inte beträffande någon prestation något annat bestäms särskilt.

Storleken av de avgifter som tas ut bestäms genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Innan förordningen ges skall jord- och skogsbruksministeriet höra de centrala producenterna av information för fastighetsdatasystemet.

Till de myndigheter som har till uppgift att upprätthålla fastighetsdatasystemet i enlighet med 4 § lämnas uppgifter ur fastighetsdatasystemet med hjälp av en teknisk anslutning dock avgiftsfritt för myndighetsverksamheten.

8 §

Skadeståndsansvar

Den som åsamkats skada på grund av ett fel eller en brist i uppgifter som lämnats ut ur fastighetsdatasystemet har rätt att få ersättning av den som lämnat ut uppgiften i enlighet med vad som bestäms i denna paragraf.

Då uppgifter lämnas ut ur fastighetsdatasystemet och någon åsamkas skada skall den som lämnat ut uppgiften ansvara för

1) en skada som orsakas av ett fel eller en brist i en uppgift enligt fastighetsregisterlagen, i enlighet med vad som bestäms i 11 § fastighetsregisterlagen,

2) en skada som orsakas av ett fel eller en brist i en uppgift enligt lagfarts- och inteckningsregistret, i enlighet med vad som be-

stäms i 7 kap. 4 § jordabalken (540/1995), samt

3) en skada som orsakas av ett fel eller en brist i en uppgift enligt någon annan lag eller förordning, i enlighet med vad som bestäms i skadeståndslagen (412/1974), om inte någonting annat bestäms särskilt i fråga om någon uppgift.

Den som lämnat ut en uppgift skall höra den som producerat uppgiften före avgörandet av ett ärende som gäller en ersättning enligt 2 mom.

Om ett fel eller en brist i en uppgift som lämnats ut ur fastighetsdatasystemet har orsakats av ett fel eller en brist i en uppgift som överförts till fastighetsdatasystemet eller av en försummelse av skyldigheten enligt 4 §, är det offentliga samfundet i fråga skyldigt att ersätta den som lämnat ut uppgiften för det skadestånd som denne betalt.

Om felaktigheten hos en uppgift i fastighetsdatasystemet orsakas av verksamhet enligt 5 § 1 mom. inom lantmäteriverket, vilket svarar för fastighetsdatasystemets förvaltning, ansvarar lantmäteriverket för sådan skada som felet åsamkat den som lämnat ut uppgiften, i enlighet med vad som bestäms i 2 mom.

9 §

Övergång av rätten till skadestånd

Har den skadelidande med stöd av ett avtalsförhållande eller på någon annan sådan särskild grund rätt att av någon få skadestånd för en skada som avses i 8 §, övergår den skadelidandes rätt till skadestånd på staten eller kommunen till den del staten eller kommunen enligt 8 § har betalt ersättning för skadan.

Statens eller kommunens rätt till skadestånd med stöd av 1 mom. inträder den dag då staten eller kommunen betalt skadestånd till den skadelidande eller genom ett laga-kraftvunnet domstolsbeslut ålagts att betala skadestånd. Beslut om utkrävande av skadestånd fattas för statens del av vederbörande myndigheter i fråga om de skadestånd de betalt och för kommunens del av kommunstyrelsen. Staten eller kommunen kan delvis el-

ler helt avstå från skadestånd, om det med beaktande av skadans storlek och omständigheterna i övrigt är oskäligt att kräva sådant.

Är två eller flera skadeståndsskyldiga enligt 1 mom. eller på någon annan grund skyldiga att till staten eller kommunen erlägga skadestånd som denna betalt med stöd av 8 §, ansvarar de solidariskt för skadeståndet. Den som inte ålagts att betala fullt skadestånd svarar dock endast intill det utdömda beloppet. På fördelningen av ersättningsbeloppet mellan de skadeståndsskyldiga tillämpas dessutom vad som bestäms i 6 kap. 3 § skadeståndslagen.

10 §

Närmare föreskrifter

Lantmäteriverket utfärdar vid behov närmare bestämmelser om det tekniska förfarande som skall iaktas vid upprätthållandet av fastighetsdatasystemet samt om grunderna vid sökning av uppgifter, om andra villkor för användningen av systemet och om övervakning av systemet.

11 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 §

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 200 .

Vad som i 21 kap. 8 § vattenlagen (264/1961), 6 § 1 mom. lagen om fornminnen (295/1963), 19 § 2 mom. lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (1094/1996) och 24 § 4 mom., 25 § 3 mom., 27 § 4 mom. samt 30 och 47 § naturvårdslagen (1096/1996) samt 158 § 4 mom. och 164 § 4 mom. markanvändnings- och bygglagen (132/1999) eller med stöd av dem bestäms

om anteckning av beslut, avtal och andra liknande uppgifter i fastighetsregistret gäller när denna lag har trätt i kraft registrering av uppgiften i fastighetsdatasystemet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av fastighetsregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i fastighetsregisterlagen av den 16 maj 1985 (392/1985) 10 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 244/1994,
ändras 1 § 2 mom., 3 § 2 mom. samt 9 och 11 §,
 av dessa lagrum 1 § 2 mom. sådant det lyder i lag 448/2000, 3 § 2 mom. sådant det lyder i lag 876/1996 och 9 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 244/1994, och
fogas till 14 b §, sådan den lyder i lag 323/1999, ett nytt 3 mom. som följer:

1 §

Fastighetsregistret är en del av fastighetsdatasystemet. En uppgift som enligt vad som bestäms skall antecknas i fastighetsregistret anses ha antecknats i fastighetsregistret när uppgiften har registrerats i fastighetsdatasystemet.

3 §

Lantmäteribyran beslutar på ansökan av kommunen eller på eget initiativ om ändring av byindelningen och av namnet på en registerby. Den som för fastighetsregistret beslutar på ansökan av ägaren till en registerenhet om ändring av registerenhetens namn.

9 §

I fråga om fastighetsregisteruppgifternas offentlighet tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och för informationstjänster i samband med så-

dana uppgifter gäller lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster (/).

11 §

Utöver vad som i 3 kap. 1 och 2 § skadeståndslagen (412/1974) bestäms om offentliga samfunds skadeståndsansvar är staten eller, om registret förs av en fastighetsingenjör, kommunen skyldig att ersätta en skada som orsakats av en oriktig uppgift i fastighetsregistret, även om sådana fel eller försummelser som avses i sistnämnda paragraf inte skulle föreligga, såvida uppgiften grundar sig på en förrättning som avslutats efter den na lag trätt i kraft eller på ett beslut som fastighetsregistermyndigheten har fattat efter ikraftträdandet. Förutsättning för att en skada skall bli ersatt är dock att den inte är ringa och att den skadelidande varken vetat eller bort veta att uppgiften var felaktig.

Staten eller kommunen är dock enligt 1 mom. skadeståndsskyldig endast om den oriktiga registeruppgiften gäller

1) arealen av en registerenhet vars område har mätts på nytt vid en förrättning eller i något annat sammanhang,

2) vid en förrättning stiftade, flyttade eller upphävda servitut eller andra motsvarande nyttjanderätter, med undantag av uppgifter om placeringen av ett servitut eller en nyttjanderätt,

3) en fastighets andel i ett samfällt område eller i en gemensam särskild förmån, eller en enskild särskild förmån som hör till fastigheten, om ett avgörande som har rättskraft vid en förrättning har träffats angående andelen eller förmånen, eller

4) registerenheters inbördes läge, till den del som läget har bestämts vid en förrättning.

I övrigt skall på sådant ersättande av skada som avses i denna paragraf tillämpas vad som är stadgat i skadeståndslagen.

14 b §

— — — — —
Ett beslut av en fastighetsregisterförare om ändring av en registerenhets namn eller av en fastighets art kan antecknas i fastighetsregistret före besvärstidens utgång, om beslutet har fattats i enlighet med ansökan eller om fastighetens ägare ger sitt samtycke till detta.

—————
Denna lag träder i kraft den 200 .

På skadeståndsansvar som baserar sig på en förrättning som avslutats innan denna lag träder i kraft tillämpas 11 § sådan den lyder när denna lag träder i kraft.

—————
Helsingfors den 28 september 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Jord- och skogsbruksminister *Kalevi Hemilä*

*Bilaga
Parallelltext*

2.

Lag

om ändring av fastighetsregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i fastighetsregisterlagen av den 16 maj 1985 (392/1985) 10 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 244/1994,
ändras 1 § 2 mom., 3 § 2 mom. samt 9 och 11 §,
av dessa lagrum 1 § 2 mom. sådant det lyder i lag 448/2000, 3 § 2 mom. sådant det lyder i lag 876/1996 och 9 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 244/1994, och
fogas till 14 b §, sådan den lyder i lag 323/1999, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Fastighetsregistret är en del av fastighetsdatasystemet

Fastighetsregistret är en del av fastighetsdatasystemet. *En uppgift som enligt vad som bestäms skall antecknas i fastighetsregistret anses ha antecknats i fastighetsregistret när uppgiften har registrerats i fastighetsdatasystemet.*

3 §

Lantmäteribrån beslutar på ansökan av kommunen eller på eget initiativ om ändring av byindelningen och av namnet på en registerby, samt på ansökan av en registerenhets ägare om ändring av registerenhets namn.

Lantmäteribrån beslutar på ansökan av kommunen eller på eget initiativ om ändring av byindelningen och av namnet på en registerby. *Den som för fastighetsregistret beslutar* på ansökan av ägaren till en registerenhet om ändring av registerenhets namn.

9 §

Fastighetsregistret är offentligt. Var och en har rätt att hos den som för fastighetsregistret få läsa i fastighetsregistret införda uppgifter och själv kopiera dem.

En lantmäteribyrå och en fastighetsingenjör som för fastighetsregister skall på begäran utfärda utdrag ur registret.

Om rätt för andra myndigheter än de som anges i 2 mom. att utfärda utdrag ur fastighetsregistret stadgas genom förordning.

10 §

Myndighet har rätt att ur fastighetsregistret få de uppgifter den behöver.

Till andra än myndigheter kan den som för fastighetsregistret på lämpligt sätt lämna uppgifter ur registret.

11 §

Utöver vad som i skadeståndslagen (412/74) är stadgat om offentliga samfunds skadeståndsansvar är staten eller, om registret förs av fastighetsingenjör, kommunen skyldig att ersätta skada som orsakats av oriktig uppgift i fastighetsregistret, även om fel eller försummelse som avses i 3 kap. 2 § skadeståndslagen inte skulle föreligga, såvida uppgiften grundar sig på förrättning som avslutats efter det denna lag trätt i kraft. Förutsättning för att skada skall bli ersatt är likväl att den inte är ringa och att den skadelidande varken vetat eller bort veta att anteckningen var felaktig.

Staten eller kommunen är dock enligt 1 mom. skadeståndsskyldig endast om den oriktiga registeruppgiften gäller

- 1) lägenhets andelstal och mantal,
- 2) tomts, allmänt områdes, vid styckning av outbrutet område bildad lägenhets eller vid skifte bildad lägenhets areal eller arealen av registerenhet som berörs av förrättningen och vars område vid denna har mätts på nytt,
- 3) vid förrättning stiftade, flyttade eller upphävda servitut eller andra motsvarande nyttjanderätter, eller

9 §

I fråga om fastighetsregisteruppgifternas offentlighet tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och för informationstjänster i samband med sådana uppgifter gäller lagen om ett fastighetsdatasystem och anslutande informationstjänster (/).

10 §

(upphävs)

11 §

Utöver vad som i 3 kap. 1 och 2 § skadeståndslagen (412/1974) bestäms om offentliga samfunds skadeståndsansvar är staten eller, om registret förs av en fastighetsingenjör, kommunen skyldig att ersätta en skada som orsakats av en oriktig uppgift i fastighetsregistret, även om sådana fel eller försummelser som avses i sistnämnda paragraf inte skulle föreligga, såvida uppgiften grundar sig på en förrättning som avslutats efter det denna lag trätt i kraft eller på ett beslut som fastighetsregistermyndigheten har fattat efter ikraftträdandet. Förutsättning för att en skada skall bli ersatt är dock att den inte är ringa och att den skadelidande varken vetat eller bort veta att uppgiften var felaktig.

Staten eller kommunen är dock enligt 1 mom. skadeståndsskyldig endast om den oriktiga registeruppgiften gäller

- 1) arealen av en registerenhet vars område har mätts på nytt vid en förrättning eller i något annat sammanhang,
- 2) vid en förrättning stiftade, flyttade eller upphävda servitut eller andra motsvarande nyttjanderätter, med undantag av uppgifter om placeringen av ett servitut eller en nyttjanderätt,

Gällande lydelse

4) lägenhets andel i samfällt område eller gemensam förmån, om angående andelen eller förmånen träffats sådant avgörande vid förrättningen som har rättskraft.

I övrigt skall på sådant ersättande av skada som avses i denna paragraf tillämpas vad som är stadgat i skadeståndslagen.

Föreslagen lydelse

3) *en fastighets andel i ett samfällt område eller i en gemensam särskild förmån, eller en enskild särskild förmån som hör till fastigheten, om ett avgörande som har rättskraft vid en förrättning har träffats angående andelen eller förmånen, eller*

4) *registerenheters inbördes läge, till den del som läget har bestämts vid en förrättning.*

I övrigt skall på sådant ersättande av skada som avses i denna paragraf tillämpas vad som är stadgat i skadeståndslagen.

14 b §

Ett beslut av en fastighetsregisterförare om ändring av en registerenhets namn eller av en fastighets art kan antecknas i fastighetsregistret före besvärstidens utgång, om beslutet har fattats i enlighet med ansökan eller om fastighetens ägare ger sitt samtycke till detta.

Denna lag träder i kraft den 200 .

På skadeståndsansvar som baserar sig på en förrättning som avslutats innan denna lag träder i kraft tillämpas 11 § sådan den lyder när denna lag träder i kraft.
